

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne. Izvzemati ne smejo in prejemati.
Ima vrsto Prostor 1 m/m x 54 m/m za navadne in male oglase 80 vin.,
za usadne razglase 120 K, za poslane in reklame 2 K. — Pri naročilu
nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodne Tiskarne“ Kamlova
ulica št. 5, pridruženo. — Telefon št. 99.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačano	K 120—	celoletno	K 140—
polletno	60—	polletno	70—
3 mesečno	30—	3 mesečno	35—
1	10—	1	12—

Novi naročniki naj polijejo v prvi naročnino vredno 50% po nakazilu.
Na samo plačilo naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Vredniti „Slov. Naroda“ Kamlova ulica št. 5, L. nadstropje.
Telefon št. 94.

Besede sprejema le po plačilu in zadostno frankovano.

Receptivni na vrhu.

Posamezna številka velja 60 vinarjev.

Postnina pavšalirana.

Dr. Ivan Tavčar:

Smo res pred potopom?

Prepiramo se o različnem: prepiramo se, bode li ta ali oni minister v Beogradu, prepiramo se najbolje o tem, kdo je pravzaprav učenec dr. Susteršiča, in v prvi vrsti pa se napenjamo, da bi na svojih nasprotnikih staknili kolikor največ napak in črnih peg. Strankarskih in osebnih prepričanj ni ne konca, ne kraja: v la-
seh si tičimo, grizemo in tepemo se, da pokajo vse kosti. Medtem pa teče kolo časa, to nas bo strlo vse skupaj, kar nas je naprednih, kar nas je klerikalnih in, recimo še, kar nas je komunistov. Mesto da bi z združenimi močmi skušali rešiti Jugoslavijo, to-
čemo samo preds, za hrbtni pa prihaja potop, — a bojim se, da med nami ne bo mogel nastopiti kak Noe, ker ne bo dobil Ararata, kjer bi obti-
čal s svojo ladjo!

Vlada se briga za vse, samo za glavno stvar se ne briga: tukaj Protič, tam Davidovič, — glavna stvar pa je draginja, ki s svojo mrtvaško glavo faktično prezidira vsaki vladi, četudi je princ — regent v vlado ne pokliče. Ta predsednik bo odločeval v Jugoslaviji, naj ima v parlamentu kvorum, ali ne, — to je diktator, ki nas bo pokončal, in sicer prej nego mislimo, če se ga ne bo na ta ali drugi način prislilo, da poda svojo demisijo!

Opravičeno je očitjanje, da se dosedaj še nobena vlada ni resno bavi-
la z draginjo; a sedaj smo dospeli do tja, da se bo morala vsaka vlada baviti z njo, in sicer pred vsako dru-
go stvarjo.

V kolikor prihaja že samo Ljub-
ljana vpoštev, kriči deistvo, da se je od decembra sem pa do danes cena najpotrebnejših živil povišala vsaj za 100%. Delavec si drugače pomagati ne more, kakor s štrajkom. Vse zahteva visoke plače, in prišli smo že tako daleč, da n. pr. tesarji in zi-
darji zahtevajo po 96 K na dan! Kmeti zahtevajo po 100 K na dan! Ampak zahteva pavšalno ceno, in ta je večja od dneva do dneva! Mislim, da ga ni človeka na svetu, ki bi bil mnenja, da se bo to večno po-
višanje mezd in cen moglo vzdržati. In zakaj ne? Zategadelj ne, ker tisti, kateri so dosedaj poviške plačevali, prav kmalu tega poviška ne bodo mogli od nikoder jemati, ker velja star zakon, da se iz praznega lonca ne dá vzeti ničesar več! Zasebni podjetniki se bodo gibal pač samo toliko časa, dokler bodo v stanu svoje lastne zahteve zviševati nasprotni odjemalcu. Ali odjemalec s tem večnim zviševanjem ne bo de-

mogel korakati: sredi pota bo ope-
šal in skupaj padel, ker se bo tudi njemu samemu izpraznil lonček, iz katerega je zajemal dosegaj.

Se v veliko slabšem položaju od zasebnikov so pa država in druge javne uprave. Vzemimo n. pr. mesto občino Ljubljansko. V zadnji seji občinskega sveta, v kateri se je ob-
čina v svojem silobranu zatekla k novim virom, ki bodo obenem težka bremena, sem opozarjal mestne oče, da bo občina morala do konca tekočega leta, če ostane pri se-
danjih mezdah in plačah, za vse osobe, ki služijo pri njej in ki dela v njenih podjetjih, preskrbeti 8.006.000 K, dočim ima proračunje-
nih dohodkov za ta čas komaj 2 mi-
liona. Če torej vlada ne bo pritrčila sklenjenim novim virom, potem je veliko vprašanje, kje naj dobi ob-
čina ljubljanska teh 8 milijonov. To je številka, ki nam nekako tako doni okrog ušes, kakor nam bo sivočas donela na ušesa tromba sodnega dne!

V še hujšem položaju je država sama! Tudi njeni nameščenci imajo že danes, kar se tiče števil, visoke dohodke, kar se na tiče življenja, je komaj verjetno, da zopet ne bodo skušali doseči povišanja, katerega država po mojem mnenju ne bo ime-
la kje vzeti. Tu onažamo tekmo: na eni strani dirajo plače in mezde, na drugi strani pa se te dirke z največ-
jim uspehom udeležujejo tudi cene vsakdanjih potrebščin, ki so v dirki zmeraj nekaj konjskih dolžin pred povišanji plačami in mezdami. Ali naj traja ta dirka večno? Meni se vidi, da ne bo mogla trajati večno, nasprotno, da bo trajala le še kratek čas.

Položaj je hujši, kakor je bil kdaj med vojsko, a položaj je tak, če hočemo državo sploh rešiti, da se bodo morali tisti krogi, ki imajo odločilno moč v rokah, bolj kakor z vsako drugo zadevo pečati z vra-
šanjem dragine. Razmere so izvanredne, in zato je dolžnost tistih faktorjev, ki lahko pomagajo, da se z izvanredno nazivnostjo lotijo tega vprašanja, s katerim so se dosedaj pečali le tako, da go — poslabša-
li. Faktor, ki more pomagati, je pa edina vlada v Beogradu, ki bo mo-
rala vzeti stvar v roke, če nečemo doživeti nolioma, ki bo podobna ča-
som, ko bodo apokaliptični jezdeci vladali zemlji —!

Nočem nikomur deliti svetov, vendar si predrzmem izreči besedo, da ta ničvredna svobodna

argovina, ki nam je kar čez noč sprememila življenje v peklo, ki nam je iz Slavonije in Banata ustvarila votline, kjer se do brezmejnosti šopirijo znane vedno lačne židovske praktike in ki nas še sedaj preplavlja na vse strani s ti-
stimi ostudnimi izvozniki, ki še danes povzročajo toliko gospodar-
skih nesreč, — ta ničvredna svobodna trgovina mora iziniti, ker nam od dneva do dneva rodi milijone na-
enurnih verižnikov, ki na umeten na-
čin podražujejo vsak krompir, komaj da se je skopal iz zemlje!

Če naj država ostane pri življe-
nju, bodo morali gospodje v Beogra-
du, ker danes o dražini sploh nika-
kih misli nimajo, pričeti misliti, zdra-
vo in praktično misliti! Danes vemo, da nanič kmalu doba, ko bo človek smedel samo tisto, kar si je s krva-
vim nožem pridobil! In če ne bo vla-
da pomagala, se bomo za skledo le-
če prav kmalu borili med sabo in la-
kote bomo povinjali, dasi je resnica, da produkcija Jugoslavija toliko živil, da bi ne bilo treba nikomur stradati in da bi morala biti izključena harba-
rična draginja, ki nas mori dan-
danes.

Vlada naj premišlja o tem! Nje-
na prva dolžnost je, njena naloga je, da vendar že enkrat kaj stori. S samimi izvozniki in s samim pod-
kovanjem se stvar ne bo dala na-
daljevati. Sredstva so različna, sred-
stva so skrajna. Ker sila kola lomí, se bo morala vlada prijeti teh sred-
stev. Predvsem se naj določi kontingent živil za posamezne po-
krajin. Ta kontingent bo moral biti zadržan, a zadržano bo moralo tudi biti, da se ne bodo uganjale ka-
ke sleparije pri prevažanju kontin-
gentov v dotične pokrajine. Vlada edina ima sredstva na razpolago: ona lahko računira, ona lahko vplie monopol na cerealijske, monopol na glavno živilo — vse to lahko stori in tudi lahko izpolni, ne da bi vmes bila kakšna balkanska korupcija. Vlada naj reorganizira tudi izvoz: prej naj ničesar ne eksportira, dokler ni-
so pokriti domači kontingenti. Na vsak način na je odpraviti svobodno trgovino, in morda bo celo potrebno, vneti za nekaj časa rajoniranje. Stvar vlade je, da izpolni svojo dol-
žnost in da tukaj ne odlaš, ker je močnejše, da bo čez pol leta pre-
poznal!

Zatorej še enkrat ponavljam: Mani nrepla, mani rekriminacij, več energije in predvsem več skunnega dela, tako da bode gospod Dravino-
vič, večni ministrski predsednik z mrtvaško glavo, vendar že enkrat odstopil!

Dr. Brejc bo veljati za prijatelja jugoslovenskega ujedinjenja.

Pod pritiskom razmer in sploš-
nega razpoloženja med našim ljud-
stvom za prevrata so nosili veljaki VLS v svojih listih in govorih spo-
četka na zunaj navdušeno in visoko bandero narodnega ujedinjenja v tem smislu, da se troje plemen zlije v eno edinstveno nerazdeljivo drža-
vo brez plemenskih in verskih raz-
lik. Na videz so se ločili od tradicij voditelja SLS do l. 1918.; potisnili so ob stran njegove najožje pristaše po deželi in po mestih; poslovali so se začasno tudi od ljubezni do Habs-
buržanov.

Komaj je potekel dober mesec po prevratu, že so se pri nas cer-
kveni dostojanstveniki in vodje kle-
rikalne stranke preorijentirali. Ljud-
stvo se je pomirilo iz prvega navdu-
šenja v osvobojeni novi državi, in že so klerikalni vodje dobili ožje zveze s starčevščino na Hrvat-
skem: šutili so v Srbiji staroradikal-
no politiko z idejo velike Srbije. Po-
oreje kot ianetna vdani monarhu po božji volji Habsburvcu, sedaj jim je nepričakovano pričela ugajati re-
publika. Tradicije izza Susteršičeve dobe so zopet oživele. Slovenska ljudska stranka je zopet vpregla v svoje strankarsko delo cerkvene in posvetne veljake Susteršičevega ko-
va in duha. Formalno in za javnost se je očitajla SLS še vedno trudila pred očitki, da so Susteršičanci zo-
net na delu, v resnici pa se je mlajša in nacionalnejša struja že bližala in spajala s starejšo, ki jo je po svoji vsebini in metodah zastopal dr. Brejc. Zli dnh, ki je služil v tej stranki stari Avstriji, Habsburžanom in Rimu, ki je prodajal za male strankarske ko-
risti klerikalne stranke naše najsvet-
tejšje splošne narodne prosvetne in gospodarske interese, je zajahal zo-
net zmaozlavno klerikalnega zma-
ja iz prejšnjega časa.

Tipičen pojav v tem pogledu je dr. Brejc, sedanjí deželni predse-
dnik, v mesecih, o katerih je govor, na poverjenici za notranje zadeve v Sloveniji.

Po župniških v Belikrajini so se organizirali elementi, ki so delovali javno proti konsolidiranju nove dr-
žave. Po več občinah na Dolenjskem so nastopili občinski funkcionarji v protidržavnem smislu, hujskali so vojaške obvezance, vzbujali sovra-
stvo proti Srbom. Tudi dr. Brejc je za vse to dobro vedel, da nikomur izmed izdajalcev nove domovine se ni skrivil las na glavi. Tudi drugod po farah in občinah, ki so jih vodili privrženci in prijatelji Susteršičevega duha, se je širila javna agitacija proti novi državi, proti kraljevi rod-

bini Karadžordževićev; iz monarhi-
stov v Avstriji so postali republi-
kanci v Jugoslaviji. Za vse to je dr. Brejc dobro vedel, in mirno je gledal razkrojvalni protidržavni proces. Držal je z vsemi štirimi vse Susteršič-
čijanske župane, pa naj so imeli še toliko grehov nad seboj proti novi državi in proti poštení upravi obči-
ne in aprovizacijskega gospodarstva v občini. Z vsemi političnimi in go-
spodarskimi grehi teh mož v javni upravi in na javnih mestih se je dr. Brejc identificiral, na tihem odobra-
val in z njimi soglašal.

Kako velik prijatelj misli ju-
goslovenskega ujedinjenja je bil in je dr. Brejc, kaže zapisnik prve seje narodne vlade v Ljubljani koncem novembra 1918. Pri seji je bila na dnevnem redu točka o potovanju v Beograd radi izvedbe sklepa Narod-
nega višjega v Zagrebu, ki se je na-
našal na formalno izvršitev držav-
nega akta ujedinjenja in proglasitve edinstvene države začetkom de-
cembra 1918. Pri tej seji se je posta-
vil dr. Brejc odločno na separat-
istično stališče in neizklicno enotne dr-
žave. Z vso vehemenco je zagovar-
jal stališče, da se Slovenija ne sme oreneniti v svoji blavi, da se je tre-
ba žele pogajati, ali se izrečejo za federativno ustavno obliko, ali zno-
traj monarhije ali republike. Podce-
njeval je zasluge Srbov za našo osvoboditev in gledal naše razmere skozi tako pobarvano povečevalno steklo, da bi mnenje dr. Brejca, ako bi bilo merodajno za celo narodno vlado, lahko postalo zelo nevarno za Slovenijo pri formalni proklamaci-
ji državne edinstvenosti v Beogra-
du. Dr. Brejc, danes prvi zastopnik državnih političnih interesov v Slo-
veniji, bo gotovo vse to zanikal, ali naj vsaj malo alarmira svoj spomin: to je bila hurna seja narodne vla-
de, v kateri so napredni zastopniki v tej vladi z vso odločnostjo nasto-
pili proti naziranju dr. Brejca in v ostri izmenjavi misli in pogledov na novo državo obsodili stališče dr. Brejca kot markantnega eksponenta nazorov Slovenske ljudske stranke.

Naj popravlja ta stranka in z njo sedanjí deželni predsednik svoje razmerje napram jedinstvenosti no-
ve države kakor hoče, preteklost in vsakdanji dogodki iz našega upra-
vneja in političnega življenja jasno kažejo, da je Slovenska ljudska stranka stranka drž. edinstvenosti na kraljevem dvoru in pred Srbi, njih delo doma pa dokazuje ravno na-
sprotno.

Pavel Golja:

Pol sezone v dramli.

Krivi proroki, ki so v prošli se-
zoni strašili občinstvo z razpadom naše drame, so se potuhili in v vr-
tincu šumnih prireditev se je tudi največji pesimist otrdesel bridkih be-
sed o neizogibnem razsulu in propa-
sti na vse večne čase.

Skodoželjno pričakovanje »pri-
jatelj« gledališča je bilo trpko razočarano, ko je drama 6. septem-
bra 1919 po običajnih dvomesečnih počitnicah vendar zopet odprla svoj dvorec občinstvu. Predstavila se je po večini z novimi močmi. Od sta-
rega ensembļa je le malo članov ostalo zvestih domači hiši. Materija-
listična furija vojnege časa tudi oko-
li gledališča ni napravila ovinka. Mnogo članov se je razbežalo, — vsak tje, kjer so mu nudili več ...

Pri tej priliki naj bo povedano, da je stalen ensemble eden prvih pogojev za uspešen razvoj gledali-
šča. Gledališče, ki vsako leto menja

svoje osobe, opravlja Sisifovo delo in ne more napredovati. Uničuje svoje lastne plodove in začnaja z nova, ko bi moralo nadaljevati. En-
semble — to so strune na komplici-
ranem instrumentu gledališča. Ko-
liko časa, koliko dela in prizadevanja s strani režiserja in članov, predno so strune uglasene, predno zavzveni instrument polno in ubrano! Za to tudi dve sezoni ne zadostujeta! To-
da prav tako, kot gledališču, je tudi posameznemu igralcu potreben sta-
len ensemble. Igralec mora soigral-
ca poznati, ne le osebno, temveč tudi duševno, ako hoče ustanoviti z njim ono zvezo, ki je neobhodna, da dobi njegovo delo na odru notranjo toploto in prepričevalen izraz. Svoja sredstva izražanja mora prilagoditi načinu soigralca, svoje sile mora podrediti zahtevi celote. Moderno gledališče ne goji več virtuoznosti posameznikov, temveč umetnost en-
sembļa. Ambicija modernega igral-
ca je v ensembleu, ne v pogonu za vlogami.

Začeli smo torej znova. Repriza katerekoli igre z repertoarja prošle

sezone bi bila enakovredna novi vzpizoritvi. Upamo pa, da bo odslej drugače. Ensemble nastane stalen in z njim bodo ostala prvovrstna in skrbno vzpizorjena dela — stalno na repertoarju. Termin za študij novih del se bo na ta način podaljšal in šte-
vilo temeljitih vzpizoritev se bo samo po sebi pomnožilo. Tako bomo imeli z leti lahko prav vzorno gle-
dališče.

Novi — žalibog maloštevilni — ensemble je našel do otvoritve tri drame, in sicer: Leonida Andre-
jeva »Dneve našega življenja«, Strinbergovega »Očeta« in Knobla-
chovega »Favna«. Sezona je bila otvorjena šest-rt septembra. Enaj-
stega je igral Borštink zadnjikrat »Očeta«. Takoj od začetka je izu-
bil novi ensemble svojega najodlič-
nejšega člana, komaj v življenje po-
ključana dramatična žola pa svojega nenadomestnega učitelja. Skušnje »Favna«, kjer je on igral župnika, so bile ustavišnje, vs prvotni načrt je padel. »Strinbergova Varnost« ki je čaka na Borštinka, je odigral g. Osipo-
vič — Suvalov po rusko, Shylok je

strašil ves čas za kulisami in je sto-
pil šele sedaj v dvojni zasedbi na deske.

Ensemble se je vzlic svoji malo-
številnosti in vsem neprilikam z za-
upanjem v vseh in z velikim vese-
ljem do dela lotil sezonskega reper-
toarja. Do 14. februarja je vzpizorila drama 20 komadov. Po narodnosti avtorjev so bila vzpizorjena dela: 4 slovenska, 3 srbohrvatska, 4 ru-
ska, 3 francoska, 1 nordijsko, 1 an-
gleško, 1 poljsko. Iz ostalih treh iger sta bili dve otroški, ena pa ljudska. Predstav je bilo v tem času 167.

Naslednje številke naj le pribli-
žno ilustrirajo, koliko se je v dramli delalo in kako so bili zaposleni čla-
ni. Og. Danilo je nastopil 110 krat in pri tem vodil štiri režije. Šest je nastopil 71 krat, vodil je 5 režij in bil zaradi bolezní dalje časa odsoten, Osipovič — Suvalov je nastopil 59 krat in vodil 10 režij, Rogoz je na-
stopil 80 krat in vodil eno režijo. Od ostalih članov so nastopili: Gaber-
šček 141krat, Plut 117krat, Martin-
šević 111 krat, Pregarc 105 krat, Ločnik 68 krat (zaradi bolezní dalje

časa odsoten). Micič 74krat, gospa Šaričeva 58 krat, gospa Juvanova 102 krat, gospa Rogozova 78 krat, gospa Kavčič — Pregarčeva 74 krat (zaradi bolezní dalje časa odsotna), gospodična Vera Danilova 57 krat (je zaposlena tudi v opernem gledali-
šču, prej le v operetah, odkar so pa odkrili njen glas in talent za solo partije, celo v operah), gospodična Wintrova 71krat, gospodična Ra-
karjeva 113 krat, itd.

V splošnem je bilo gledališče zelo dobro obiskovano, zanimanje vidno raste. Praznih hiš ni več, tudi razprodan parter z zevajočimi loži-
mi je postal — le redki in izjemni pojav. Iz tega bi bilo sklepati, da re-
pertoar občinstvu ugaja. Podlistkar nekega dnevnika se je pred kratkim pritoževal, da igra drama same »Mi-
narje in njegove hčere«. Ker mož ni zloben, temveč samo slabo informi-
ran, v gledališče pa sam le v ved po-
manjkanja časa ne hodi in ker bi nje-
gova kruta beseda v veliko škodo gledališča vplivala na sotrpino, mu lahko v tem smislu, da se te nazad-
njaške institucije še nadalje ogibljejo,

Kaj diplomatski zastopnik v Varšavi o potrebnih zvezah med Jugoslavijo in Poljsko.

»Kurjer Polski« (Varšava) prinaša sledeči članek: »Že od januarja je v Varšavi predstavnik jugoslovanske vlade, g. J. W. Tadić. Je to še mladi, ali prav sposoben diplomat, ki je kot attaché srbskega poslanstva služboval po vrsti v Londonu, Parizu in Berlinu, potem bil sedem let tajnik srbskega poslanika v Petrogradu. Speljal je bil zadnji čas imenovan za legacijskega svetnika v Washingtonu in posluje le začasno kot chargé d'affaires v Varšavi, dokler ne pride pravi poslanik, kar se zgodi v kratkem. V d'jšem razgovoru z urednikom »Kurjera Poljskega«, g. Tadić rekel med drugim: »Naša vnanja politika se giblje v smeri, ki jo je možno označiti kot tvorbo nacionalnih demokratičnih držav v Vzhodni Evropi po vzorcu podobnih formacij, ki že eksistirajo na zapadu... Potrebno je predvsem, vzdržati dosedanje zveze, in tej potrebi je podrediti vse skrajnosti in partikularizme. Naša notranja situacija je podobna stanju Poljske: trije deli enega naroda, slovenski, srbski in hrvaški, so se tekom enega leta že zedinili, ne da bi šele čakali formalno združenje po skupni konstituciji, kakor se je zgodilo tudi na Poljskem z bivšo rusko, avstrijsko in prusko Poljsko... Kakor na Poljskem, tako se tudi pri nas stranke ne grupirajo po dosedanjih sestavinah, ampak po socialno - političnih nazorih. Razlike se tičejo metode reševanja najvažnejših in najaktualnejših vprašanj: večje ali manjše centralizacije in agrarne reforme. Ker Jugoslavija ni industrijska zemlja in so večja posvetila zemlje samo deloma v Bosni, ni pri nas vprašanje o zemlji preveč pereče. Kljub temu računamo z nevar-

nostjo kakor je boljševizem, tudi če je tako daleč od nas. Trgovina s Poljsko se je začela. Uvažamo iz Poljske tkanine, nafto, bencin, mazila in sirovino za tkanine. Ti dobivali se bodo še razvili... »Kakšne vtiške imate o Poljski?« je vprašal urednik. — »Že v poljskem poslanstvu v Beogradu, kjer so me sprejemali jako prijazno, sem čutil čar poljske družbe, čar distinkcije, preprostosti in gostoljubnosti, enako fine kakor domače. Občutil sem, da nas je zapustil dosedanj poslanik poljski v Beogradu Tilić: ta je umel, za svojo domovino pri nas izvesti mnogo nedolžnih simpatij. Tudi v Varšavi, v ministrstvu vnanjih poslov sem našel enako prijaznost in prilaznost. Varšava? Varšava je divno mesto: s svojimi lepimi alicami, polno zgodovinskih spomenikov ponosne ali tragične poljske preteklosti, kakor obsuto z vrvečimi množicami... Varšava diha svežost in mladost in nade. Naj se te nade le tudi izpolnijo!«

To je prva izjava našega diplomatskega zastopnika v Varšavi. Novo je za nas, da gosp. Tadić ne ostane tam in da pride tja pravi poslanik. Bilo je jako neaktualno, Varšavo pustiti celo leto brez našega poslanstva: šele Davidovičeva vlada je popravila to, a le deloma. V Varšavi moramo imeti pravo in sposobno poslanstvo, ki bo znalo ceniti važnost Poljske. Gosp. Tadić se jako čudno izraža o agrarni reformi: razpravlja o njej le iz strahu pred boljševizmom, ne iz pravice. Zatrjuje nam, da so Protić, Laginja in Korošec edini med seboj; mi mu to verujemo le glede agrarne reforme: kot nazadnjaki je namreč vsi trije ne marajo.

brez misli in brez privolitve ameriške vlade, in ki je bila nesporočljiva za prizadevanja vlad, ter po njegovem mnenju v očitnem protislovju z načeli, za katerih obrambo se je Amerika udeležila vojne. To svoje stališče je zadostno obrazložil v svoji not z dne

Uradno poročilo o seji narodnega predstavništva.

(Veljavno o finančnih vprašanjih.)

LDU Beograd, 12. marca. 76. seja Narodnega predstavništva otvoril predsednik Pavlović ob 10. dopoldne. Med dosilimi spisi je bil med drugim predstavljen glavni odbor demokratične stranke, ki zahteva, da se delegirajo 3 demokratični poslanci za vojvodino v Narodno predstavništvo. Poslanec Miloja Jovanović vpraša, zakaj ne prejemajo poslanci »Službenih Novin«. Nadalje vpraša, kaj je s stenografskimi protokoli, ali so tiskani ali ne. Predsednik Pavlović odgovarja na ta vprašanja. Pred prehodom na dnevni red prosil za besedo bivši finančni minister Veljković: Na večerajšnji seji Narodnega predstavništva je rekel ministrski predsednik, da je 20 od sto narodnega denarja o priliki markiranja kron bilo na »prevrni način« prebivalstvu odvzeto. Jaz želim izjaviti sledeče: Trdim, da je pravačin, ki se se sedaj izvršuje, bil izdelan za časa koncentracijske vlade pod predsedništvom ministrskega predsednika Protića. Dohodki so bili proračunjeni na 2800 milijonov, izdatki na 6200 milijonov kron. Ta ogromni deficit je bilo treba kriti z izvanrednimi krediti. Te prakse se je držal tudi bivši minister Ninčić, ki je izdal državne bone in ki si je izposodil od Narodne banke na 1 1/2 milijarde kron. Ves ta denar je bil potrčen, ko sem jaz prevzel mesto finančnega ministra. Jaz bi tudi lahko rekel: Evo, vse je potrošeno, a jaz tega nečem napraviti, ker nečem biti demagog. Tudi jaz sem moral zahtevati začasna posojila, tudi jaz sem si izposodil denar od Narodne banke, a našel sem »ohramiti kapitala« o priliki markiranja kron. (Hrušč.) Eden izmed gospodov je rekel, da je to »otimanje«. In to zato, ker ta odločba o pridržavanju 20 odstotkov ni imela sankcije Narodnega predstavništva. Tudi Ninčić ni imel odobrenja od Narodnega predstavništva, ko je sklepal posojila, da, on ni imel niti odobrenja ministrskega sveta za prave izdatke. Jaz sem zadržal 20 odstotkov. Narod tega ni smatral za »otimanje«: izkazalo se je pa, da so se priznanice plačevale dražje, kakor krome sama. Zatorej mislim, da narod tega ni smatral za »otimanje«, ker so ljudje mogli dobiti za priznanice takoj gotov denar. Jaz sem rekel, da bodo izdane priznanice ter so bile tudi izdane. Jaz sem rekel tudi, da bodo te priznanice o priliki zamenjave popolnoma izplačane. Izdal sem naredbo, da se takoj po zamenjavi kron zamenjajo tudi priznanice. Krome bi se imele zamenjati najprej, ker so se pojavili falsifikati. Potem bi prišle na vrsto priznanice in potem dinarji. O kakih prevarih ni more biti govora. Prevara se bo izvršila šele tedaj, če se priznanice ne bodo izplačale v denarju, ampak če se bodo izdale nove obilicacije. (Ogromen hrušč in trušč.) — Veljković: Slišim vprašanje, s čim naj se priznanice plačajo? Jaz trdim, da odtegnjeni denar ni potrošen in da je dovolj denarja na razpolago za izplačanje. To je že materialno nemogoče, da bi bila cela vsota odtegnjenih 20 odstotkov potrošena, ker je bil rok za markiranje predolg. En del teh vsot je bil prenešen v finančno ministrstvo v Beograd, a velik del tega denarja se nahaja v blaginjah v provinciji. Tam se mora denar nahajati še danes. Ta denar stoji finančnemu ministru na razpolago. Ako tudi ta vsota ne zadostuje, potem trdim, da je na razpolago še dovolj kreditov, ki so rezervirani pri Narodni banki in ki znašajo 1 1/2 milijarde dinarjev. S to vsoto se lahko izplača onih 900 milijonov kron, kolikor znaša prillčno onih 20 odstotkov. Jaz trdim, da je danes požel finančnega ministra mnogo bolj, kakor je bil takrat, ko sem jaz prevzel ta portfelj. Finančni položaj res ni sijalen, a boljši je. Mi moramo imeti pred očmi, da smo država, ki se šele ustvarja, zato je naravno, da je naše finančno stanje težko. Ko je zahteval minister za socialno politiko podporo za invalide, nisem mogel ostati gluhi. Ravnotako nisem mogel ostati gluhi, ko je minister za prehrano zahteval kredite za lažje prebivalce v Črni gori in Dalmaciji. Jaz nisem imel ne sreča ne duha, da odrečem pomoč za gladno prebivalstvo. Za upropačenje kmetovalcev v Sr-

10. februarja in izraža sedaj popolno zapanje, da zavezniške države ne bodo smatrale za potrebno, sklepati v smislu, kateremu ne bi mogla slediti ameriška vlada, strinjajoč se s svojimi ponovnimi izjavami.

bi bil sem ravnotako moral dovoliti kredit 150 milijonov dinarjev. Tudi za plače in draginske doklade uradnikov in železničarjev nisem mogel ostati gluhi. Ta politika mogla ni politika varčnosti in kdo drugi bi bil mogel manj dati. Mi smo mislili, da ima tudi varčnost svoje meje. Za to politiko nosimo mi popočno odgovornost. Mi se ne bojimo niti kritike, niti sodbe. Nasprotno, zavno mi zahtevamo sodbe, ker zahtevamo volitve, in narod naj sodi o nas in o vas. — Poslanec Veljković odgovarja ministrski predsedniku Protić: Jaz sem rekel, da je finančni minister v svojem imenu in v imenu svojih kolegov na »prevrni« način odvzel narodu okoli 1 milijardo kron. Sklep ministrskega sveta od 23. oktobra 1919 nosi številko I št. 3188, pravi pod II. sledeče: Da se o priliki tega novega markiranja kronskih novčanic zaradi zmanjšanja nepotrebne njihove količine, ki cirkulira na našem ozemlju in ki zmanjšuje kronam njihovo vrednost, zadrži 20 odstotkov od strani države na ta način, da se onim, ki prinesejo krome, izda uradna priznanica o pridržani vsoti. Vi ste slišali od samega gospoda finančnega ministra, da je bilo to prillčno posojilo. Kadar pa država jemlje posojila, mora to javno in jasno povedati. Iz tega bi se sklepalo, da hoče država teh 20 odstotkov sežgati. Ampak oni niso bili sežgani, nego znova spravljivi in v promet. To se pravi, da je država to vsoto vzela na posodo. Radi tega sem imel popolnoma prav, ko sem rekel, da je ta vsota odvzeta na »prevrni« način. — Bivši finančni minister poslanec Veljković odgovarja, da je bilo potrebno imeti na razpolago obratni kapital, ki se lahko še vedno vrne. Če bi jaz ne bil odvzel onih 20 odstotkov, uradništvo na 1. t. m. ne bi bilo dobilo svojih plač. Poslanec Veljković naglašuje nadalje, da je tudi v prvi koncentracijski vladi gospoda Protića finančni minister Ninčić vzel od Narodne banke na posodo denar brez odobrenja Narodnega predstavništva. — Bivši finančni minister in sedanj minister pravde Ninčić odgovarja, da je on imel vedno na razpolago odobrene kredite na podlagi finančnega zakona in da je imel pravico, zaključiti posojila. Točno te stvari ne more dokazati, ker nima na razpolago dovolj uradnega materiala. Kadar ga bo pa imel, takrat se bo dalo govoriti. — Takoj po govoru ministra Ninčića zahteva opozicija, da se prešteje število poslancev, to je, da se ugotovi, ali ima vlada v današnji seji takolimenovani kvorum ali ne. O tem predlogu se je vnela silna debata. Poslanec kričijo vprek, da ni mogoče ničesar več razumeti. Zato odredi predsednik odmor 10 minut. Po odmoru je odredil predsednik Pavlović, da se izvede šteje. Takoj potem se je začela nova debata, in sicer o tem, ali se imajo zapisati v seznam poslancev tudi oni poslanci, katerih mandati še niso verificirani, ali samo oni, katerih mandati so že verificirani. Po dolgi in dočema jako burni debati se je ugotovilo, da imajo neverificirani poslanci pravico, da se zapišejo v seznam poslancev, kadar se vrši šteje, da pa nimajo pravice glasovanja. — Po končanem šteju objavila predsednik Pavlović, da je navzočih 149 poslancev, da je torej navzoče dovoljno število poslancev. — Ker je bilo že pozno, so se nadejali vsi, da bo predsednik za danes zaključil razpravo. Tu pa vstane ministrski predsednik Protić in zahteva, naj se delo nadaljuje, če se je že dopoldne čas na tak način izgubil. Predsednik Pavlović pozove prvega vpisanega govornika, a ta ni bil navzoč; ravnotako ni bil navzoč ne drugi in ne tretji govornik, ki vsi pripadajo demokratičnemu bloku, ki pri šteju ni bil navzoč. Šele četrti poslanec dr. Nežić se je oglašil. Dr. Nežić govori obširno o agrarni reformi v Bosni. — Predsednik Pavlović je zaključil sejo ob 7 1/2 popoldne in odredil naslednjo sejo za jutri, dne 13. marca 'ob 9 dopoldne s istim dnevnim redom. Kot edini govornik o vladni deklaraciji je pri-glašen samo še dr. Dinko Puc.

Politične vesti.

== Dr. Šimrak in »Slov. Narod«. V eni zadnjih sej narodnega predstavništva v Beogradu oglašil se je neki dr. Šimrak ter pripovedoval, da je demokratiški »Slov. Narod« pričetkom vojne denunciral vodje VLS., da so večji izdajalci kot Princip, ki je umoril Franca Ferdinanda. Če bi bili Šusteršiču, Lampetu, Peganu ob pričetku vojne, ko so bila ustavljena porotna sodišča, kaj takega v obraz pihnil, bili bi mi takoj toženi in obsojeni. Zatorej smo mislili, da je dr. Šimrak te kvasarije zagrešil v dobri veri v sled napačnih informacij, ki so se mu vsilile od kake slovenske klerikalne strani. Mi zasé smo sedaj došli o tem svojem nasprotniku to-le informacijo: »Dr. Šimrak je doma iz Žumberka, po poklicu grško-uniran pop, ki se je zgodaj posvetil politiki. Nekaj časa je bil v uredništvu »Narodne Politike«, potem v Novinskem uredu, imel je vedno neprilike s svojimi kolegi novinarji, ker je nastopal, kakor je njegova navada, brezobzirno, nasilno in nekoligijano. Opetovano je imel polemike radi zlorabe telefonskih pogovorov (»državni pogovori«), s katerimi je informiral privatne liste svoje stranke. Pred enim letom je zakrivil indiskretnost, da se je predčasno objavila začasna ustava; ukradel je bil namreč določeno številko službenih novin. V svojem političnem življenju je znan kot eden najboljši pronesiranih petelinov, po krovu nekaterih bivših Šusteršičevih razgrajacev. Na nekem shodu v Srijemu je propagiral na demagoški in hujskaški način svoje republikansko mišljenje; pozval je kmete, naj nastopijo, če potreba, tudi s silo. Na nekem shodu so ga spoznali, da je pop, on pa je to — tajil: »Glejte, saj imam brado in sploh nisem šel v faroz!« Opetovano je bil zasačen na laži. Po svoji nesramnosti je med klerikalci približno to, kar je med hrvaškimi seljaki Radić. Značilno je, da so ga kmetje v njegovem rojstnem kraju, kjer je bil škical shod, nagajali, ker ga predobro poznajo.« — Po teh informacijah bodo nam čitatelji pritrdili, da je najbolje, če se s takimi nasprotniki ne pečamo, ker je bilo predrag in ker mora vsakdo, kdor ima opraviti s tem Šimrakom, imeti veliko zalogo mila.

== Prvo politično društvo v Mariboru. 49 let je preteklo odkar se je ustanovilo v Mariboru prvo »Slovensko politično društvo«. Pravila tega društva so bila začetkom marca 1869. potrjena in 11. marca se je vršil ustanovni občni zbor.

== Okupirane dežele? Beograd, 12. marca. Danes je bil med poslance razdeljen zakonski načrt o budgetnih dvajstajstih. V političnih krogih je vzbudil ta načrt konsternacijo, ker se iz njega jasno vidi, da so v krogih sedanje vlade prevladale separatistične tendence. Novi kraji naše kraljevine, ki leže izven Srbije se označujejo v tem načrtu kot okupirane dežele, zlasti razločno se govori v predlogi o anektirani Hrvatski. — Vlada je sistrirala odredbo bivše vlade, s katero se proglašajo odtegljaj 20 odstotkov pri kolekovanju za notranje - državno posojilo. Protić, Velizar Janković, Laginja in Korošec so bili svoj čas tudi za tako rešitev, sedaj pa, ko so prišli na vladno so sistrirali ta odlok in proslajajo prejšnjo demokratiško socialistično vladu za tatove, ki so ukradli prebivalstvu nad eno milijardo kron.

== Za Smolakov program. Split, 12. marca. Zveza državnih nameščencev je poslala druju Smolaki brzojavko, v kateri oduševljeno pozdravlja njegovo akcijo za sestavo koncentracijske, oziroma širše koalicijske vlade. Zveza obsoja pruranjeno strankarsko borbo. V pro-

Besedilo zadnje Wilsonove note zaveznikom.

LDU Trst, 10. marca. Listi prinašajo po objavi »Agence Stefania« besedilo zadnje Wilsonove odgovora na zavezniško noto z dne 26. februarja t. l., ki se glasi: Predsednik želi izraziti svojo iskreno in prillčno zanimanje za odgovor francoskega in angleškega ministrskega predsednika ki ga je prejel dne 27. februarja. Predsednik ugotavlja z zadoščenjem njihovo nezpremenjeno željo po dosegu pravične rešitve v skladu z načeli mirovne konference in z zakonitimi, ako tudi nasprotnočinami si težnjami italijanskega in jugoslovanskega naroda po vplivanju na prizadevanja vlad, da spravita svoje želje v sklad z ameriškim stališčem. Predsednika je na vsak način presenetilo, da sta našla v izrazu njegove volje, da se prepusti ureditev skupne meje v reškem okolišču svobodnemu sporazumu med Italijo in Jugoslavijo, kakršenkoli povod za nasvet, naj se umakne skupna spomenica z dne 9. decembra. Na to on nikakor ne bi mogel pristati. Spomenica je trezna in nepristranska razsodba po burni razpravi, ki je trajala več mesecev. Ta spomenica ni bila samo izmenjava misli, marveč bila je izraz načel in ponovitev glavnih točk, na čijih podlagi se je dosegel sporazum. Tako se je dobila kratka vsebina teh točk sporazuma med francosko, angleško in ameriško vlado, in spomenica bi morala ostati, kakor je bilo domeniemo, podstava listini, ki izraža mnenje teh vlad. Kar se tiče skupne meje v reškem okolišču, je predsednik upošteval želje obeh prizadetih držav po ustnitvi načrta za svobodno reško državo, kakor je bilo določeno v spomenici z dne 9. decembra. Ako bi italijanska in srbsko - hrvaško - slovenska vlada rakiš onustili tako imenovano vmesno državico s pretežno večino Jugoslovenov in se želeli izogniti udeležitvi predlagane svobodne države iz Reke kot ločene skupine ter poveriti državno oblast nad Reko zvezi narodov brez italijanskega in jugoslovanskega nadzora, tedaj je vlada Zedinjenih držav pripravljena, sprejeti ta predlog, kakor tudi s tem poročem prepustiti Italiji in Jugoslaviji odločitev skupne meje. Ob tej priliki želi predsednik ponoviti, da bi prav rad odobril vzajemni sporazum med Italijansko in jugoslovansko vlado, ki bi se dosegel nevarno teritorialnim in drugim koristim kake tretje države. Toda albansko vprašanje ne bi smelo vključiti v posebno pogajanja med Italijo in Jugoslavijo. Predsednik mora zopet poudarjati, da

ne more odobriti nobenega načrta, ki bi Jugoslaviji prisojal ozemlje v severni Albaniji kot odškodnino za odnove drugim krajem. Kar se tiče gospodarskih izhodšč za Jugoslavijo v skadrskem okolišču, o katerih govori prejeta nota, opozarja predsednik na spomenico z dne 9. decembra, kjer je primerno preskrbljeno za jugoslovanske potrebe. Kar se tiče značaja in izvedljivosti londonske pogodbe, je predsednik vsled svobodnih pripomb francoskega in angleškega ministra prilljen, govoriti bolj odkrito. On ne more v zahtevah vojaške strategije najti dovolj vzrokov za skrivanje tajnosti pred vlado, ki je ozko zvezana z državami, ki so podpisale londonsko pogodbo, v gigantski nalogi, da brani človečansko svobodo, in na čije neomejeno in dragoceno politično pomoč se je računalo. Jasna politika ameriške vlade, ki se je kazala potom njegovega sodelovanja pri sklepanju mirovne konference, je obstojala v tem, da se ni smatrala za vezano s tajnimi poudobami, čijih obstoj ji prej ni bil znan. Kier so bile določbe takih poudob pravične in primerne, so bile Zedinjene države pripravljene, spoštovati jih, toda francoski in angleški minister gotovo ne bosta pričakovala, da vlada Zedinjenih držav odobri izvedbo londonske pogodbe, ako ni uverjena, da so ti pozni docela pravični in da zagotavljajo ohrano miru in spravo v jugovzhodni Evropi. Odsotnost ameriškega pooblaščenca je obžalovati: morda je povzročila neprilike, toda predsednik bi lahko opozoril na več primerov odgoditve razprav na vrhovnem svetu, ko sta francoski in angleški zastopnik branila stališče svojih vlad. On je uverjen, da bi se bil prihranil čas in da bi se bila preprečila nesporazumjenja, če bi se bila ameriška vlada, preden so se določili in sporočili italijanski in jugoslovanski vladi definitivni skleni, obvestila o dejstvu, da se nameravata francoska in angleška vlada precej oddaljiti od spomenice z dne 9. decembra. Predsednik želi nanosled izjaviti, da se strinja s stališčem angleškega in francoskega ministrskega predsednika, da je hitra rešitev jadranskega vprašanja zelo nujna in važna, toda on ne more sprejeti za pravičen načrt, ki vključuje njegovo odgovornost za primer, da se rešitev ne doseže. Predsednik je pristal tudi na rešitev, ki sta jo francoska in angleška vlada spoznala za pravično v skupni spomenici z dne 9. decembra. In je odklonil odobritev nove rešitve, ki se je sestavila

program, temveč le — repertoarni načrt. Cisto jasno je, da mora vsako gledališče imeti tak načrt, saj brez njega niti dihati ne more. Seveda je pri nas za enkrat tudi s tem načrtom še velik križ. Načrt napravi lahko samo po ensembu. Navdušuj se za najlepše dramatično delo, kaj ti pomaga, če imaš načrt skušeni za cele mesece naprej izdelan, ko do petega tega meseca objubljenega prevoda še do tridesetega prihodnjega meseca nimaš v rokah! Kako moreš zahtevati od igralca temeljitega poznavanja vsakega dela, če komaj režiserju lahko izročiš par tednov pred početkom skušeni delo v študij, med tem, ko dobi igralec le — vlogo. Ustanovitve moderne »Talijs«, odgovarja joče smernicam moderne gledališča, je nujno potrebna. Le s stalnim, dovolj velikim ensemblom, katerega dobro poznaš, in z zajemnim materialom potrebne prevodne literature bi lahko s čisto vestjo stonli s »programom« pred občinstvom. Seveda tudi v tem slučaju riskiraš, da ne boš mož - beseda. Deske ostanejo deske, igralci so pa tudi — ljudje.

In kaj je torej z resničnim programom, če je »program« le repertoarni načrt? Da, program, to je nekaj čisto drugega. Program — to je maršruta, po kateri prodira notranja volja gledališča proti začrtanemu cilju. Resno gledališče mora imeti svoj cilj, kajti — prispevati v prilačni obliki k ljudski izobrazbi, nuditi narodu poduk, zabavo in umetniški užitek obenem, širiti dober okus, gojiti poleg domače dramatične umetnosti sorodnih in tujih narodov itd. — to je že samo po sebi namen in naloga vsakega poštenega narodnega gledališča. Cilj je oni visoki umetniški izraz, za katerim stremi podjetno in nadarjeno gledališče. Stanislavskij si ni postavil za cilj nič manj kot — »umetniško razkritje življenja človeškega duha!« Za tem ciljem hodi že več kot dvaset let. Nešteto krat se mu je približal, iz diletantske trupe, s katero je začel leta 1897. boi za svojo idejo ter jo vodil svojim ciljem nasproti. Je ustanovil »Umetniško gledališče«, ki je danes eno najznamenitijih v

Evropi, ter je imelo ogromen vpliv na razvoj gledališkega dela ne le v Rusiji, temveč tudi na zapadu. In vendar mu odkriva še dandanes vsaka nova vpizoritev nova, še neobdelana polja in nove, še ne dosežene visočine. Drugje so dosegli svoj maksimum ter se krčevito oprijeli plehekke bleska zunanje opreme, rešilnega pasu, ki drži potapljačega se nad vodo. — Stanislavskij je preložil težitve vsega svojega dela v človeško dušo. Duša človekova je edini večni in neizčrpni vir vsega in vsakega umetniškega stremjenja. Seveda, tako visoko mi še ne letamo. Zavedajoč se svojih skromnih sil, hočemo postati dobro gledališče, sposobno vpizoriti dostojno, v kolikor mogoče dovršeni umetniški obliki katerokoli domačo ali tujo dramo. To doseči, ni lahko, a je cilj našega gledališča. Prve etape delavnega programa, ki nas vodi k temu cilju in ki nas bo k temu cilju pripeljal gotovo, če bo vsaka sezona nadaljevala tam, kjer je prejšnja nehala, naj ponišejo naslednje vrstice. (Konec prihodnjaja)

navedem vse te mlinarje s hčerami in z avtorji vred. Številka v oklepajih pomeni število vpizoritev do 14. februarja.

Slovenska dela: Cankar: Hlapci (13), Majcen: Kasija (6), Sorli: Na Pologu (10), Funtek: Kristalni grad (1), še na repertoarju.

Srbohrvaška dela: Nužić: Protekaja (13), Petrović: Gozd (8), Donadini: Brezdno (3), še na repertoarju.

Ruska dela: Andrejev: Dnevi našega življenja (10), Čehov: Striček Vanja (7), Gogolj: Ženitev (9), Gorkij: Na dnu (9).

Poljska dela: Rittner: Milmogrede (6).

Francoska dela: Bernstein: Tat (10), Renard: Korenček (9), Giltrov: Nočni čuvaj (7).

Nordijska dela: Strinberg: Oče (7).

Angleška dela: Knoblauch: Favn (11).

Otroške igre: Snegulčica (10), Pepelka (24). — Ljudska igra: Mlinar in njegova hči: (4).

gramu drja Smolake vidi edino rešitev države iz neugodnega političnega položaja.

— Kardinal Dubois. Beograd, 12. marca. Kardinal Dubois je dospel včeraj z dvema škofoma iz Carigrada v Beograd. Pričakovali so ga predstavitelji državnih oblasti in francoski poslanik. Danes je odpotoval kardinal v Zagreb in v Ljubljano, od koder se odpelje v Pariz.

— Predsednik sarajevske vlade pozvan v Beograd. Sarajevo, 12. marca. Predsednik vlade Srškić je brzojavno pozvan v Beograd. V parlamentarnih krogih se govori, da se je to zgodilo radi težkoč, ki so nastale ob priliki imenovanja nove bosansko-hercegovske vlade, kjer ima v nekaterih vprašanih slediti arbitražna centralna vlada.

— Dunajski listi zopet hujskajo proti Jugoslaviji. Dunaj, 12. marca. Dunajski listi poročajo iz Celovca: Ob pričetku včerajšnje seje deželne zbornice je poročal predsednik, da je bilo pretekli petek neko 21letno dekle iz spornega ozemlja, kjer se ima vršiti ljudsko glasovanje na poti domov od jugoslovenskih vojakov umorjeno. Na truplo se je dogrnalo več ran izvirajočih iz strelcev pušk. Dunajski listi porabljajo to poročilo, da zopet enkrat z vso silo napadajo Jugoslavijo in zahtevajo, da se naj store kar najenergičnejši koraki. Vsem napadom prednjači seveda, kakor običajno, znani hujskaški »Deutsches Volksblatt«.

— Imeli bomo vojno brodogradnjo. LDU, Split, 11. marca. (DDU.) Admiral Thon de Revel, bivši načelnik glavnega štaba italijanske mornarice, je na vprašanje glede jugoslovenskih zahtev po vojni mornarici odgovoril: Imeli jo bodo gotovo. Zahtevajo podmornike in torpedovke. Ako jim bo pa vse to dano, kar zahtevajo, bodo njihove luke imele brodogradnjo, ki bo tvorilo trajno nevarnost za Italijo. Glede londonskega pakta je admiral dejal, da je on londonski pakt vsekakor smatral za pravično garancijo Italiji. Ako pa se njegova izvedba ne bi mogla doseči, bi se morala Istra in reška železnica ter otoki anektirati.

— Neosrednja pogajanja z Italijo. LDU, Washington, 12. marca. (DKU.) »Brezlično.« »New York Sun« poroča iz Pariza, da so se neposredna pogajanja med Italijo in Jugoslavijo že začela, a da dosega še niso napredovala. Novi italijanski predlog, da se dovoli Jugoslaviji izhod na morje med Opotom in Reko, dočim bi imela priiti Reka pod italijansko suvereniteto, je bil odklonjen od jugoslovenov.

— Italijanska ministrska kriza. Lugano, 12. marca. Včeraj se je vršil v Rimu ministrski svet, pri katerem je postal ministrski predsednik Nitti poročilo o vplivu note predsednika Wilsona na rešitev jadranskega vprašanja. Ob pričetku ministrskega sveta je poročal Nitti o demisijski nekaterih ministrov. Vsi ministri so se nato izjavili solidarni v vprašanju političnega in parlamentarnega položaja ter so svoje portfelje dali ministrskemu predsedniku na razpolago. Nato je Nitti razpravljajo o jadranskem vprašanju ter na dolgo in široko poročal o porazujanju v Parizu in Londonu. Poudarjal je, da so bila vsa pogajanja brezuspešna in da bi bilo brez odnosa predsednika Wilsona, ki podpira Jugoslovane, v njihovih težnjah že davnej prišlo do sporazuma med Italijo in Jugoslavijo.

— Italijanska vlada greje na svojih prstih dve kači več. Trst, 1. marca. »Coda del Diavolo« od 10. t. m. prinaša članek, v katerem omenja znani zagrebški proces iz leta 1912. V članku, naslovljenem »Kapitanski mir dveh habzburških janičarjev v Trstu«, pravi doslovno: »Trinajdeset Srbov — plemenitih predhodnikov Principovih — je bilo zasnovano zaroto, ki je imela namen zrušiti avstro-ogrski jarem z vratov podjarmljenih narodov, pripadajočih etniškemu deblu velike Slavije. 53 ljudi, ki so pobrali in predstavili testamentaricen klic Oberdankov in premišljevali besede političnega testamentarice Pisacane: »Blesk bajoneta Agésilata Milana je bil mnogo učinkovitejša propaganda kot vse delo doktrinarcev...« Nadomestiti bajonet Agésilata Milana s Principovim samokresom. Srbsko revolucionarno epopejo sta zavlekla dva divja habzburška janičarja, dva ogleduha Frank in Vladimir Sachs, glavna in zagrizena ovaduha 53 srbskih mučnikov. — Je to včerajšnja povest; povest, ki italijanski vladi ni neznana, ki ji ne sme biti neznana. Ta dva politikastra, ki sta se prodala Habzburžanom, sta bila in sta še vedno nič drugega kot privrasci onega proslulega drja Susteršiča — bivšega kranjskega deželnega glavarja — ki je še dandanes mandat avstrijske reakcije v Svici, kjer smuje kdove kakšne antagonistične budalosti, ki naj

na škodo Italije podžigajo diplomatsko napetost teh časov. Frank in Sachs sta njegova zastopnika v Trstu, kjer uživata svoj blažen kaputanski mir v razkošnih dvorinah hotela Savoja. Priključimo si v spomin, da je revolucionarna dunajska vlada izgnala ta dva Susteršičeva agenta, ker sta v sporazumu s krščanskimi socijalci pripravljala povratek Habzburžanom. Tako pravi list »Abende«. Priključimo si v spomin, da je leta 1916. predlagal Frank v uniformi avstrijskega poročnika v hrvatskem saboru ukinitve konstitucije in imenovanje komisarija z diktatorsko oblastjo. To je razodel sam hrvatski ban. Ta dva nevarna satalita cesarske reakcije, ta dva zakleta sovražnika ne samo Italije, marveč tudi Slavije, ta dva ribiča v kalnem, ki čakata v Susteršičevem soldo ugodnega trenutka, da udelestita svoje infamne namere, ne živita in ne delujeta samo nemoteno v Trstu, ampak uživata še celo gotovo spoštovanje v vodilnih sferah lokalne politike, ker se upa mogoče na kako njuno novo izdajstvo, s katerim bi se delovalo na trnjejem polju zunanje politike. Zavožen denar in neplodno upanje! Italijanska vlada greje na svojih prstih dve kači več.

— Hinavska lubezen mačehe Italije do njenih neodrešenecv v zasedenem ozemlju je solzljiva občudovanja vredna. Po petnajstih mesecih so demokratično Italijo obupani klici njenih lastnih rojakov pripravili do genljive obljube, da hoče dovoliti občinske sosvete, ki naj podpirajo nespokupne gerente. Od laške kulture neokuzen zemljan bi si predstavljati, da bode velesilna Italija, ako še ne prenese volitev občinskih v tem razmeroma malem ozemlju, skušala uveljaviti v obljubljenih sosvetih vsaj kolikor toliko sododločevanja narodove volje. — Ampak ne, zasedeno ozemlje je obsojeno, da liki embrio pretrpi vse tiste anarhične faze, kakor druge italijanske pokrajine pred narodnim ujedinjenjem 70. leta. Zenjalna rešitev problema se namreč glasi: vlada imenuje sporazumno s političnimi strankami občinske sosvete. — Primitivna enostavnost te misli se ravna po njeni infernalni perfidnosti. Ne glede na to, da pomenja izvršitev te namere diktaturu političnih strank v samoupravi, grozi našemu narodu onstran demarkečarje strahovlada srednjeveške italijanske kamarile v najslabšem pomenu besede. Toraj stranke, tiste vzorne italijanske stranke, ki obstoje že davno le bolj na papirju, bodo imele pri sestavi sosvetov odločilno besedo. Peščica reznikov, nekoliko narodno in socialno nestronih rodbin se bo polastilo občinskih uprav in občinskega imetja, kolikor ga ni še steklo skoz prste brezvestnih gerentov. Slavna staroitalijanska kamarila bo torej sistematično razpisala še to, čemur je vojna prizanesla. Smešno je vendar upanje, da bodo znale te kamarile nasiti izgledano ljudstvo, odpraviti strašno mizerijo, zmanjšati nezaposlenost, odnemoči stanovanjski bedi in vzgojiti iz podivjane mladine delalce in poštene državljane. — Da ne bi prišla slovenska večina pri določevanju občinskih sosvetov do zadnega vpliva, za to bodo že poskrbeli. Ta slučaj prikazuje zopet enkrat razliko med slovenskim in italijanskim demokratizmom. Jugoslovanski državljani nemške in madžarske narodnosti uživajo pri nas maksimum državljanjskih pravic. Italija pa uvaja v osvobojeno ozemlje, kotemu je obljubljala pred letom še nastop zlatega veka, indijsko razdelitev naroda v državljane prve, druge, pete in desete vrste. — Naše neosvobodene brate čaka še polna mera trpljenja. Božji milni pa meljejo sicer počasi, ampak zmlejejo drobno. In to pot je usoda določila Italijo samo, da pripravila s svojim nenasišnim nasiljem pot, na kateri se bodo vrnil neosvobodjeni Slovenci nekoč v večjo Jugoslavijo. — P. P.

— Kako postojalo Lahi v zasedenem ozemlju. Trst, 10. marca. Politični komisar v Sezani je brez vsakega povoda in vzroka ustavil nadaljnje delovanje »Sokola« v Divači.

— Giuseppe Mazzini. Dne 10. marca 1872. je umrl v Pisi znani laški apolator Giuseppe Mazzini. Rojen je bil 22. junija 1805 v Ocnovi ter je bil po svojem poklicu odvetnik. Bil je prvobornik za Miado Italijo in za ujedinjenje italijanskega naroda. Zaradi republikanskega mišljenja je bil prežanjan ter je moral zapustiti svojo domovino. Na uresničitev svoje republikanske ideje je smeval dvakrat zarote, ki so nista uspeli ter je bil obsojen v odsotnosti na smrt, obenem pa ga je tudi Svica, kamor se je bil zatekel, izgnala. Šele po 1. 1848. se je mogel vrniti v Italijo ter je vstnil po karibaldijevu letju. Prihodnje leto je bil v Rimu ločen se ustanova ter

je nastopil proti Francozom. Nastopal je ves čas v svojem političnem življenju silno nepremišljeno, odrekli pa mu ni mogoče zelo velikega idealizma. Italijani vidijo v njegovem spominu še danes posebej republikansko idejo.

— Trg Borovlje. Dne 10. t. m. je preteklo 10 let odkar je bila vas Borovlje povzdignjena v trg, ki igra danes zelo važno vlogo na zapadnem Koroškem. Borovlje imenujemo lahko središče vsega plebiscitnega ozemlja od Celovca in Vrbskega jezera proti zapadu. Kadar bo ta del Koroške definitivno priključen naši državi in bo ta priključen mednarodno pravnoveljavna, je pričakovati velikega procvita ravno teh pokrajin in ogromne povzdige industrije, za katero so podani v teh krajih vsi pogoji.

— Atentat pred 13 leti. Dne 11. marca 1907. je bil izvršen v Sofiji atentat na ministrskega predsednika Petkova. Atentat je izvršil Aleksander Petrov v mestnem vrtu. Ministrski predsednik Petkov je vsled strela umrl, trgovinski minister Genadijev pa je bil težko ranjen, dočim je justični minister dobil samo lahko poškodbo. Atentat se je izvršil, ko so se ministri vračali iz seje ministrskega sveta. Aleksander Petrov je ustrelil na ministre zaradi protisocialnih odredb Petkovega ministrstva zlasti zaradi protisocialnih korakov proti železničarjem in vojakom. — *

Telefonska in brzojavna poročila.

CARINSKI TARIF V DALMACIJI. Trst, 11. marca. »Il Piccolo della Sera« poroča iz Zadra, da je jugoslovenska vlada uvedla v Dalmaciji namesto prejšnjega avstrijskega srbski carinski tarif. Poročilo pravi, da z ozirom na dejstvo, da je Dalmacija proglašena na mirovni konferenci kot sporno ozemlje in jadransko vprašanje še ni rešeno, tvori ta ukrep kršitev mednarodnega prava.

KONCENTRACIJSKI KABINET V RIMU?

Rim, 10. marca. »Popolo Romano« komentira včerajšnje Nittijeve izjave ter izvalja, da te izjave potrjujejo resničnost ministrske krize, ki jo je treba rešiti pred otvoritvijo zbornice. Govori se, da pride do sestave koncentracijskega kabineta, v kateri bi vstopili člani ljudske in radikalne stranke, reformisti in giolitijanci.

ZLORABA ITALIJANSKE UNIFORME NA DUNAJU.

Dunaj, 11. marca. Dunajska italijanska misija je ovadila policijski oblasti dunajskega komunističnega vodjo Tomanna, da je zlorabil uniformo italijanskega častnika v svrhu, da je skupno z milanskim županom odv. Caldaro lahko obiskal Belo Kuna v Karlsteinski trdnjavi.

VRHOVNI SVET PRIVOLJUJE V PRIKLOPITEV AVSTRIJE NEMČIJ.

Dunaj, 11. marca. »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča, da je vrhovni svet pripravljen pod dgtvimi pogoji dovoliti priklonitev Avstrije nemški republiki. V nemških listih se smatra to kot znamenje, da se bosta versailška in st. germanska mirovna pogodba revidirali.

PROTIDRŽAVNA ZAROTA V NEMČIJ.

Berlin, 12. marca. (DKU.) »Berliner Tagblatt« doznava iz podučnega vira, da je bila zasnovana v Berlinu obsežna zarota proti sedanjim vladim. Glasom nekaterih poročil, ki pa niso kontrolirana, je imela zarota namen, zavesti garnizije v Berlinu in v Doberitzu do puča in spraviti stranke desnice do vlade.

DEMONSTRACIJE ZA VILJEMA V NEMČIJ.

Dunaj, 12. marca. V smislu versailške mirovne pogodbe je bila odrejena zatvoritev potsdamske podčastniške šole. Pri tej priliki je nagovoril častnike in vojaške general Hoffmann, ki je v svojem govoru izrazil nado, da dobi Nemčija kmalu zopet svojega cesarja. Pred spomenikom Friderika Viljema I. se je vršila služba božja, pri kateri so plapolali

lale zastave bivšega cesarstva zastre s črnim florom. Istotako se je zatvorila lichtenstelska kadetnica. Ceremonije se je udeležil general Ludendorff. Po ceremoniji so častniki in vojaški stvorili sprevod, ki se je vil po glavnih ulicah do brandenburških vrat in se nato podal pred vojno ministrstvo.

AMERIKA PRIZNA SOVIETSKO VLADO. — TURŠKO VPRAŠANJE.

LDU Pariz, 11. marca. (ČTU.) Po vesteh iz Washingtona, bo v kratkem objavil tajnik Colby izjavo o Wilsonovi politiki, ki jo je zasledoval v zadnjem času svojeja predsedovanja. Amerika priznava rusko sovjetsko vlado in se bo z njo pozajala o sklepu trgovinske pogodbe. V svrhu ratifikacije mirovne pogodbe se skuša doseči sporazum s senatom na tej podlagi, da se v bodoče ne bo izvršila nobena vojaška akcija Zedinjenih držav brez privoljenja kongresa. Turško vprašanje se bo rešilo na ta način, da se bodo Turki pregnali iz Carigrada.

KONEC TURŠKEGA GOSPODSTVA V EVROPI.

LDU Berlin, 12. marca. (DKU.) »Lokalanzeiger« priobčuje vest lista »Daily News«, po kateri je angleški ministrski predsednik Lloyd George v poslanski zbornici izjavil, da je turško vprašanje sedaj postalo pereče. Turško gospodstvo v Evropi se bo v par tednih končalo. Sultanu se bo izročila spomenica, na podlagi katere se mora preseliti iz Evrope na azijsko obal.

FRANCOZI IN ANGLEŽI V MALI AZIJI.

Trst, 11. marca. Italijanski listi poročajo, da se v Franciji Angležem precej zamerja, da so se odločili za sedmi Carigrad in koncentrirati tam precejšnje čete. Nekateri listi govorijo o angleškem imperijalizmu, ki stremi za tem, da se Anelija končno polasti Carigrada. Paul Louis piše v »Humanité«, da skuša Anglija dobiti ključ Dardanel v svoje roke. Dalje pravi, da je Francija, potem ko se ji je ponesrečila prva ekspedicija, poskušala drugo. Glasom uradnih poročil je imela Francija v prvi ekspediciji v Cilicijo 158 mrtvih, 278 ranjenih in 181 pogrešanih. Louis pravi, da pričena Francija v Orijentu novo vojno, ne da bi bila vprašala za to ljudstvo in ne da bi se zavedala nevarnosti, ki grozi njej in Angliji od strani islama v Indiji oziroma v severnem afriškem primorju.

NEMŠKA PLAČILA.

LDU London, 11. marca. ČTU. Kakor poročajo »Times«, mora Nemčija plačati za odškodnino in povračila 520 do 530 milijard mark v zlatu.

13 naše kraljevine.

— Savez javnih namoženika u Zagrebu je vlada zopet vzpostavila in mu dovolila delovati dalje po odobrenih pravilih.

— Strašen požar v kraljevini. LDU Beograd, 10. marca. »Politika« javlja iz Loznice: Planina Vučvo je od snopi v plamenih od Črnega vrha do Hana in Billega. Požar se je razširil tudi na gozde Manastir, Tronoše, Cera in Vidojevice. Prebivalci Loznice in okoliških vas, ki so v vojni že toliko trpeli, gledajo ta strašni prizor. Požar se je pojavil na tistih krajih, kjer sta poginila brata Ribnikarja. Ogenj je nastal menda vsled nepazljivosti.

Neodrešena domovina.

— Vsem narodom brzojavljati je dovoljeno. — samo Slovencem ne! Tržaška italijanska vlada je odredila, da so v Juljski Benečiji dovoljene brzojavice v italijanskem, angleškem, francoskem in nemškem jeziku — jugoslovanski ni dovoljen. Pošta cesarja v Celovcu je odpravljena v Italijo.

— Javna varnost v zasedenem jugoslov. Trst, 10. marca. V zasedenem

sednem ozemlju so ropi in tatvine na dnevnem redu. Tudi Voloska in Opatija ste toriči obsežnih in velikih zločinov. Vpričo karabinerjev in v njih bližini so vlomilci vlomili v podružnico jadranske banke. Prevtarili so blagajno, v kateri je bilo do 60.000 flr. Pri delu jih je opazil stražnik v pok. — Čuvaj Ogorevc. Vlomilci so takoj nanj navalili ter odali nanj tri strele v prsi, da se je mrtev zgrudil na tla. Nesrečni Ogorevc zapušta ženo in dva nepreskrbljena otroka. Vlom pripisujejo bližnjim d' Annunzijevim arditom. — Tudi v ostalih krajih zasedenega ozemlja se ropi vedno ponavljajo. Zanimivo je, da je poveljnik »ardito« v Postojni neki poročnik, ki je bil sam obsojen na 15 let ječe. — Zanimiv je dalje beg šestih oficirjev iz zaporov justične palače v ulici Coroneo v Trstu. Več oficirjev je zaprtih, ker so bili »roparji« slavne d' Annunzijeve armade. V nedeljo ob 2. uri zjutraj pa jih je šest pobegnilo. Tri so takoj prišli na kolodvor. Italijanski listi opisujejo beg teh razbojnikov kot »dramatičen in junaki čine« reških junakov.

— Neverjetna narodna mišnost in anarhični drame. Imel sem to dan posla na nekem tržaškem dramskem uradu, kajpak je zasedal

podrejen brigantski — »Longatico«. Ta kraj leži, če se ne motim, tam nekje na Notranjskem, do kjer ne sega niti Nittijev Londonski pakt, kaj šele Wilsonova Črta ali celo naš Rimski Dogovor. Medtem ko sem z dotičnim uradnikom debatiral o moji zadevi, zapazil sam na njegovi mizi nekaj — neverjetnega! »Pfarramt im Oberloitsche« je predložil namreč, pristojni deželni oblasti v Trstu neki »Geburts und Taufschein d. d. Oberloitsch 18. IL 1920!!! Seveda: lažnega v tem »Pfarramtu« ne znajo, slovenskega pa italijanski uradniki v Trstu ne, napravimo jim torej, mi hlapci, to uslugo, da jim pišemo — po petletni protinemški svetovni vojni — švabski. Ako bi pa takim-le ljudem, ki na naših tleh rabijo in predlagajo banditskim uzurpatorjem še vedno švabske tiskovine, rekli da si s tem izdajajo oslovsko diplomo, bi s tako kvalifikacijo delali krivico — oslom, kajti ti ne mukajo kravam na ljubo in konjem na ljubo ne rezgetajo! Morda se hočejo pa takile »Slovenci« s svojim preziranjem domačega jezika prikupiti našim zemljiščnim tlačiteljem, da jim ti povisajo kongruo ali podelijo kako remuneracijo za posebne zasluge? Kadar bo pa banditski »Longatico« postal zopet naš Logatec — kar upamo v kratkem doživeti! — bo treba z železno metlo pomesti s takimi podreptimi odpadki. Ravno tako bo treba pa tudi strogo obračunati s tistimi klečepalzniki in koritarji med slovenskimi uradniki v Logatcu, ki so podpisali »Al VI. Prestito Nazionale Italiane«, dasi bi bili morali sklepati že iz sedanjih pariskih in londonskih pogajanj, da ti naši kraji ne bodo več dolgo podlagi tučjevi peti in dasi ni italijanska državna uprava potrosila ni čenčezlma za slovensko ali srbo - hrvatsko reklamo svojemu posojilu. Da, še več! Italijanske državne oblasti uporabljajo celo tudi to svoje posojilo, da škodujejo našim denarnim zavodom v zasedenem ozemlju in njih klientom. Vsi denarni zavodi sploh v tem ozemlju bi bili namreč morali izplačevati že od 25. februarja t. l. naprej 20% dodatek k tistim vlogam, ki so bile aprila 1919 na oblastveni ukaz zamenjane iz kronske veljave po 40% v italijanske lire. Dočim pa so italijanski denarni zavodi dobili zagotovila potrebnih fondov, tako pravočasno, da so mogli začeti res že 25. februarja z izplačevanjem tega 20% dodatka — morajo naši zavodi še vedno čakati na dotične kredite in seveda klienti na svoje dodatke iz državnih blagajn. S tem pristanskim postopanjem hočejo italijanske državne oblasti najbrže tudi maščevati se, ker niso našli denarni zavodi in naše ljudstvo sploh hoteli podpisati najnovjšega državnega posojila, to se pravi, ker niso mogli posoditi perfidnim uzurpatorjem denarja, da bi jih ti še bolj tlačili. — Domačin.

Udruženje jugoslovenskog rad dem. naprednog studentstva u Jugoslaviji i za strani!

Na temelju proglasa, objavljenog 30. jan. 1920. u jugosl. novinama, na temelju naše okružnice z dne 7. febr. 1920. i naših predloga z dne 17. febr. 1920. koje smo uputili svim poznatim rad. dem. naprednim studentskim organizacijama u Jugoslaviji i na strani, saživimo sporazumno z ljubljanskim jugosl. napred. akad. društvom »Jadrane kongres delegata svih spomenutih društava. Kongres obdržavati će se od 25.—28. marta 1920. u Narodnom domu u Ljubljani. Pozivljemo sva rad. dem. napredna studentska udruženja u Jugoslaviji i na strani, da izaberu, opunomože i pošalju na taj kongres delegate, koji će po njihovim uputama napredno učestvovati kod razpravljavanja i glasanja o sledećim tačkama:

1. a) Stvaranje demokratskog studentskog saveza.

b) Glasilo demokratskog studentskog saveza.

11.a) Naše stanovište prema savezu jugosl. studentstva i internacionalnoj studentskoj konfederaciji.

b) Naše učesće na kongresu slovenskog studentstva u Pragu juna 1920. Način glasanja odredit će kongres. Delegates treba javiti štampe Jugosl. napred. akad. društva »Jadrane«, Ljubljana, Narodni dom. Popust na državnoj železnici neka st isposlaju beogradske koleze kod ministrstva saobraćaja u Beogradu. Privrednički odbor u Ljubljani izposlovat će kod direktcije južnih železnica, da će karle, kojim čete prispeti, valati i za povratok, vozovnice se dake hrd dolazak nemaju predati, nego predložiti organizma stence, da jih izvežu dnevnim vlakom. U ostalom privrednički će odbor nadati delegatima brezpłatian stan i prehranu.

Ljubljana, dne 8. marta 1920.

Dem. stud. klub »Jugoslavija« Zagreb, Jugoslav. napred. akad. društvo »Jadrane« Ljubljana.

Narodno gospodarstvo.

— ng. »Kaj nam mar draginja? Kaj nam mar delavstvo? Kaj nam mali ljudje, si pravijo dannand vodniki takozvane Slovenske Ljudske Stranke. Klerikalni vodniki gg. Korošec in njegova družba z neomejeno zavezo za varanje naroda sedijo sedaj široko in komodno v blagostanju. Vso moč so si vzeli v roke, politično in gospodarsko. Sedaj imajo žitni zavod, vnovčevalnico, prehranjevalni urad, železnice, denar. Klerikalnim gospodom vodnikom je danes res lahko vse eno, ali ljudstvo trpi pod draginjo ali bo izgubilo svoje premoženje vsled valutne reforme, ker jim bosta gg. Jančević in Korošec za vedno odvzela 3/4 gotovega denarja in tudi vseh prihrankov. Njim se ne mudi nikamor. Narod omaguje pod draginjo, vsega-mogoč gg. Korošec in Brejc pa ne čuti potrebe, spravi valutno vprašanje pred ministrski svet. Naj vendar bereta, kaj jim danes razlaga njih lastni pristaši »Slovenec«. Ali sedanja vlada ima odločitev in moč. Ta je odgovorna, kar se od slej godi. O posledicah valutne reforme piše v današnjem »Slovenec« g. A. Z. Ali klerikalni vodniki nimajo sedaj več zmisla za potrebe prebivalstva. Njih namen je komandirati in živjeti oblast. Prav dobro je mogoče skleniti ministrskemu svetu, da postavlja nesrečno relacijo 1:4 izven veljave, kakor so to slovensko-hrvatske korporacije, dne 15. februarja ob pritrditvi vseh klerikalcev zahtevale. Krivično vkovanje krone na dinar škoduje kroni in dinarju, zapisana sta v taki zvezi oba nesreči. Ker je g. Jančević ob pritrditvi klerikalne stranke proglasil relacijo 1:4 za definitivno, s tem naravnost odnira in gladi pota naraščanju draginje.

— ng. O izboljšanju prometa je pripovedal g. železniški minister Korošec beograjskemu novinarju. »Jugoslovanski Lloyd«, ki ga »Slovenec« zelo rad citira, pravi, da je vse, kar je razlagal o saobračanju »prilicno prazno«. Naravno, kdor se je učil mašo brati, bo komaj znal povedati, kako voditi težavni železniški obrat. Železnicam se da komaj pomagati, če se kliče na mesto železniškega ministra, kjer bi moral biti sedaj najboljši strokovnjak, gospod duhovnik Korošec.

— ng. Mineralno olje kot aktivna Anglija. The Financial News z dne 24. februarja piše sledeči zanimiv članek o prihodnosti Anglije pod naslovom: »Mineralno olje kot aktivna država« (»Oil as Imperial Asset«). Ta članek v kratkih potezah začrtaja položaj Velike Britanije in bo mnogo pripomogel k spoznanju sedanje kapitalistične ere, o kateri ni Slovenci skoraj pojma. Marsikomu bo znano v kakšni neznanski meri in v kako divjem tempu so se razvijale cene delnic industrijskih podjetij na svetovnem trgu. Med njimi so imeli glavno besedo delnice mineralnega olja. Članek se glasi: »Mogoče smo bili toliko zaposleni vsled razdraženosti, katero nam je vzbujal trg delnic mineralnega olja, da smo zamemarili globoke presmetriti pomen razvoja v tej stroki kot celini. Sedaj ko so stvari nekoliko mirnejše, si lahko vzhmimo nekoliko časa in upremo oko v to smer, kjer se nam nudi veljavna slika. Mnenja smo, da se lahko dokaže, da vse, kar more naš narod danes zanimati, niti debate v poslanski zbornici, socialni nemiri, niti širjenje duševnega in znanstvenega obzorja ne more tekmovali z realno resnico o olju, ako se to vprašanje popolnoma razume; kajti nobeden omenjenih

faktorjev ne more obstojati brez materialne podlage. Ako bi naša zunanja trgovina opešala, ako bi naša premoč nad naravnimi silami gnila, bi se moral konsekvantno naš duševni napredek spremeniti in razpadati. In v mnogo višji meri kot si kdo domišlja je naš napredek odvisen od posesti oljnih vrednosti. Težka istina je, da je bila usoda naše domovine odvisna od časa do časa od posesti poedine dobrine. Dvignili smo se v srednjem veku iz osamljene in brezpomembne kraljevine v evropsko vellesilo, ravno ker smo imeli dovolj volne, katero je ves svet potreboval. Za časa Tudorjev je imela Anglija v tej stroki glavno besedo. Vzrok njenemu vplivu je bilo blagostanje, katero je iz tega izviralo. Ko se je trgovina volne spremenila in zamenjala s trgovino volnenih izdelkov v velikanski meri je zopet bila naša usoda odvisna od oblasti nad poedino dobrino. Ali možnost izdelovati tekstilne izdelke za cel svet je imela podlago v prvi vrsti v cenli dobavi energije, v drugi vrsti v posesti obširnih prevoznih sredstev. Oboje je bilo v naših rokah — v rokah lastnikov premoženj. V starodavni eri, pred mnogimi milijoni let nam je mila usoda zakopala bogastva, s katerimi je bilo mogoče postaviti vsaj za nekoliko stoletij trdno in sigurno podlago Veliki Britaniji. Da nismo imeli premoaga, ne našli bi cene sile, ki bi raznašala naše izdelke v tujino, niti bi mogli brez iznajdbe parobroda dobiti trga zanje, razen na lastnih otokih in v neposredni bližini. Volnena industrija ima danes mnogo konkurentov in mi ne moremo več obdržati monopol. Premog kot vir energije izgublja svojo prej najvišjo vrednost. Na ta način nastane vprašanje: S posestvom katere dobrine si ohranimo blagostanje in vpliv katerega smo imeli dosedaj in ki nas je dvignilo do tega kar smo ter nam omogočilo čuvati civilizacijo pred razpadom? Mogoče je samo en odgovor. Za sedanjo in prihodnjo generacijo je ta dobrina mineralno olje. So še drugi viri sile — vrtenje zemlje, dvigavanje in padanje morske gladine, atomična energija n. pr. — ali niso to faktorji ki bi se dali momentano izrabiti za trgovino ali industrijo. Petrolej je za oboje: zato ovladamo miner. olje — usoda za prihodnjih 50—60 let je v naših rokah. Ako imamo vse potrebščine, katere nam min. olje zagotavlja — osiguran je nam duševen napredek za to periodo in ta bo dovoljen, da bo omogočil naše potomce še enkrat zagrabiti za usodo in držati jo tako krepko in tako trdno kot njihovi očetje. Začetkom vojne smo mislili, da je okoli 2 odst. delnic vseh petrolejnih virov sveta v angleških rokah. Skrbni računi admiraltete so zadnje čase dognali, da jih imamo danes okoli 56 odst. Ta številka vsebuje sicer perzijske in Birmanske vire, ne pa obširne južno-ameriške, ki so v rokah British Controlled Oilfields. Točne številke poslednjih se ne more podati, a ako jih cenimo dovolj nizko, moramo računati drugih 19 odst. Ako je tako, je 75 odst. vseh svetovnih petrolejnih virov v naših rokah. Računajoč na točnost te statistike smo skoraj vzlic sami sebi — seveda nekoliko v raztresenosti — pridobili ključ do dobrine, od katere je naša usoda odvisna. Najnižja podlaga našega doma je bila volna; drugič premog in sedaj imamo postaviti krasno zgradbo — na petroleju — in bogastva so naša. To je globokejši pojem trgovanja s temi delnicami. Oni, ki so porabili denar za razvoj te stroke, so zidali boljše ko so sami mislili. Niso samo podpirali trgovsko podjetja zavoljo dividend ali v upanju na premijo. Oni so pravi vstvaritelji države in njih založen denar pomeni kamenje državnega obzidja. Prišel bo čas, ko bo Britanija večja in brezprimerno močnejša kot današnja se ozirala nazaj na te pionirje petroleja s spoštovanjem in hvaležnostjo, s katero bistroumni in preizkušeni Angleži častijo nekdanje trgovce. Kakšne posledice nam to kaže! Trikratna vez z starimi avtoritetami ni tako hitro pretrgana. Volna, premog in petrolej s t. z. zadnjo vrvijo, katero pridružimo prejšnjim dvem bomo imeli verigo, katere bo dovolj trdna, da bo omogočila velikim ladim države ovladati najhujše vetrove v prihodnjih nevarnih dneh.

Dnevne vesti.

v Ljubljani, 13. marca 1920.

— Zamenja tisočrskih bankovcev. Kakor smo že ponovno objavili, se tisočrski bankovci po 15. marcu t. l. ne bodo več zamenjali in orehajo s tem dnem hiti splošno zakonito plačilno sredstvo. Po tem roku se tudi falzifikati ne bodo več odvezovali. Če kdo rok zamudi, na sam sebi pripiše posledice in naj pozneje nikar ne nadleguje uradov, ker bi bil vsak tak korak brez uspeha.

— Naši novinarji na Slovaškem. Po izredno prisrčni zabavi pri skupni večerji v Modri so jugoslovanski gostje predvčeršnjem ob 11. ponoči nadaljevali potovanje na Slovaško. Iz Bratislave so jih spremljali župan dr. Bela, referent dr. Blaha in dr. Hálek. K pozdravu na kolodvoru v Tatraski Lomnici je prispel župan v Spiši (Zips) dr. Roman. ki jim je izrazil dobrodošlico, dalje predsednik plebiscitne komisije msgr. dr. Blahi in ravnatelj kopalnice Včelák. Na pozdrav je odgovoril voditelj jugoslovanske ekspedicije sekcijski načelnik Nušić. Popoldne so obiskali gostje okoličico tega znamenitega tatranskega kopalnišča. Popoldne so se odpeljali z električno železnico v kopalnišče Stare Smatovce, si ogledali to zdravilišče in se vrnili z Tatrasko

Lomnico. Opoldne sta dospela v Tatrasko Lomnico ministri dr. Hodža in referent Kornel Stedela in se udeležila skupnega obeda z jugoslovanskimi častniki. Pri obedu so izrekli pomembne in pristržne napitnice msgr. dr. Blaha, referent dr. Hálek in dr. Lah.

— Odlikovanje. Na predlog namestnika ministra za zunanje posle je bil poslanik Vesnić odlikovan z redom belega orla.

— Poročila se je dne 6. marca t. l. v stolni cerkvi planistinja gđna. Dana Koblerjeva z g. Pavlom Golijo, dramaturgom dramskega gledališča v Ljubljani. Novoporočencema — umetnikoma iskrene čestitke!

— Volne odškodnine v zasadenem ozemlju. V zmislu dosedanjih naredb italijanskih oblasti in po dosednji praksi, se vojne odškodnine v zasadenem ozemlju za sedaj sploh ne izplačujejo. Pač pa se datajo predjudni na bodočo vojno odškodnino in sicer 40—50%-ni. Kdor hoče doseči tak predjudij, mora vložiti prošnjo ter v prošnji dokazati s pričevalom županstva da je ročen, pristojen in da biva v določeni zasadenem ozemlju. Predjudij za pramitine so za sedaj ustavljene. Lahko se pa v pred-

nji za predjudij na račun odškodnine na nepremičnine prositi tudi za pramitine. Odškodnina oseba, katere alio rojene ali pristojne, ali ki ne prebivajo sedaj v deželi, glasom dosedanjih naredb ne pridejo v poštev. Glede njih je samo toliko omenjeno, da se bo odškodnina določila pozneje (po končnem sklepu miru), pri določitvi pa bo merodajna reciprociteta. Nato opozarjamo vse naše ljudi, kateri imajo pravico do odškodnine in ne prebivajo sedaj v zasadenem ozemlju ali pa niso tja pristojni oz. rojeni. Ločiti je od vojnih odškodnin rekvizicije, t. j. odvzetje imetja od strani italijanskih oblasti proti potrdilu. Če posameznik dokaže z bononi, da se mu je lastnina rekvirirala, je upravičen takoj zahtevati odškodnino. Vsake trditve od kakršnekoli strani, da je mogoče doseči odškodnino (oz. predjudij), ako niso dani vsi gori navedeni pogoji, so neresnične, vsled česar opozarjamo naše ljudi, da so v tem oziru opretni. V praksi se vršijo cenitve silno počasni in tudi predjudij v obliki 3%-nega posojila je danes še precej težko dobiti. P. P.

— Veliko javno telovadno akademijo priredi danes ob 8. zvečer Sokol I. v veliki dvorani hotela »Unione«. Na sporedu so velezanimi telovadne točke, radi česar se zavedno občinstvo opozarja na to prireditev.

— Otvoritev telefonske centrale pri poštnem uradu v Pilberku. Pri poštnem uradu v Pilberku se je otvorila dne 6. marca t. l. telefonska centrala z javno govorniko za krajevni in medkrajevni promet.

— Rudarsko glavarstvo v Ljubljani razpisuje službo pisarniškega oficijanta z možnostjo napredovanja za pisarniškega uradnika. Prošnje je vložiti do 20. marca 1920. Več pove »Uradni List« št. 33, iz leta 1920.

— Državna stanovanjska komisija v Mariboru javlja, da je pomankanje stanovanj v Mariboru tako strašno, da naj se nihče več ne preseli v Maribor, ker bi moral sicer ostati na cesti ali v vagonih.

— Služba božja v slovenskem jeziku se vrši v nedeljo ob treh popoldne v tukajšnji evangelijski cerkvi na Gosposvetski cesti.

— Mokronoska pošta je mislim najnesrečnejša na Kranjskem, enkrat nima znamk, drugič nima dopisnic. Kako mučno je to za vsakogar. Ne vemo kdo je tega kriv, a vzlic temu prusimo javno pošto ravnateljstvo, da naredi konec tem neznosnim razmeram.

— Tobačna trafika v Rogoški Stari št. 44 (Pavilon) je do 30. sniča 1920 potom javnega natečaja razpisana. Enoletni kosmatni dobiček je znašal 8.905 K 03. Položiti se mora, predno se ponudba izroči 800 K.

— Protialkoholna predavanja v Zagorju ob Savi. Gospod Puhar Lavoslav, uradnik za socij. skrbstvo v Ljubljani, je vodil zadnje dni minulega in prve dni tega tedna z velikim poživljenošću ciklus 12 predavanj o alkoholizmu, tem najhujšem socijalnem zlu ter je poiasnjeval svoja predavanja s skioptič. slikami. Predavanja so se vršila za šolsko mladino obeh ljudskih šol in obrtne — nadaljevalne šole, kakor tudi za občinstvo v zagorski ljudski šoli. Zadržnem domu in Kino-dvorani. Domače prebivalstvo se je udeleževalo predavanj v velikem številu ter sledilo izvajanjem predavatelja z največjim zanimanjem. Priporočamo v to poklicani javnim organom, da priredijo enaka predavanja širom naše domovine!

— Na Koroškem padli junaki. Redov. Medved Martin, roj. 1896. Polnik. Litija, padel 4/5. 1919. v Podrožici; četov. Kocmur Franc, 1887. Studenec, Ljubljana, padel 11. jan. 1919. v Podrožici; red. Grebenec Franc, 1899. Dolenja vas. Kočevje, padel 29/4. 1919. v Podrožici; red. Rade Miha, 1898. Stari trg. Črnomelj, padel 5/6. 1919. v Rožu; kaplar Zuel Alojzij, 1899. Podzemelj. Črnomelj, padel v Rožku; red. Skvarča Ciril, 1898. Ljubljana, padel v Podrožici; red. Braduša Alojzij, 1898. Boštanj, Krško, padel 9/1. 19., v Podrožici; red. Oblak Franc, 1893. Vič, Ljubljana, padel 11/1. 19., v Podrožici; red. Kocjančič Jožef, 1899. Ljubljana, padel 1/5. 19., v Podrožici; red. Poje Peter, 1899. Draga, Kočevje, padel 9/6. 19., v Podgorci; red. Mikš Adolf, 1888. Radeče, Krško, padel 28/3. 19., v Borovljah; red. Brlec Jožef, 1895., St. Peter. Novo mesto, utonil v Blaškem jezuru. 14/8. 1919. pokopan v Ločah. Vsi od l. baona 37. pp.

— Sversto pred nakupom! Iz vije »Amalija« na Bledu je bilo proti tednu pokradenih 5 posteljnih prebitih odeli, ki so na vrhni strani živo rdeče, svodati svitli modre in svitlo roza barve, nadalje nad 5 rufajnih odeli iz kamelne dlake, 3 posteljne prebitke (Conventidecke), en ko-

palni plašč iz belo in modre kartrane bлага. Ukradenih je bilo tudi več živil. Kedor primore, da se dobe te stvari nazaj, dobi nagrado 1000 kron. Podatki naj se pošljejo orožniški postaji na Bledu.

— Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske. Od 15. do 28. februarja se je rodilo 51 otrok, mrtvorjeni so bili 4, umrlo je 91 oseb, med njimi 31 tujecev. Za vratico je umrla 1 oseba, za jetiko 11 oseb, od teh 6 tujecev, vsled mrtvouda 3 osebe in vsled nezgode 2 oseb. — Od 29. februarja do 6. marca se je rodilo 23 oseb, umrlo jih je pa 40, vmes 14 tujecev. Za otročico je umrla 1 tujka, za jetiko 9 oseb, vmes 3 tuclj. vsled mrtvouda 1 oseba in vsled samomora 1 oseba. Oboleli so za otročico 1 oseba, za škrlatico 3 oseba in za hripo 12 oseb.

— O števerjanskih tihotapcih. Pred časom smo poročali o zaplem-bi živine, ki so jo hoteli vtihotapiti nekateri ljudje iz zasadenega ozemlja čez demarkacijsko črto. O tem dogodku je poročala tudi tržaška »Edinost«. Dva ali trije prizadeti kinetov je doma iz Števerjana pri Gorici, ki je bil v ljutih bojih za Oslavje docela porušen. Ker so poročila o dogodku vzbujala sum, da so se Števerjanci že pred vojno bavili s tihotapstvom in da na tej poti nadaljujejo tudi sedaj, poslali so štirje ugledni Števerjanci: nadučitelj Ladislav Likar, kurat Jan. Ev. Jarc ter bivša župana Karol Prinčič in Josip Klanjšek »Edinosti« dopis, v katerem protestirajo proti takemu sumničanju, ker je veljal Števerjan pred vojno kot ena najpolitičnejših in najpoštenejših občin v Goriških Brdih. Iz dopisa pa se razvidi, kako zapuščenost je naše ljudstvo v zasadenem ozemlju v gospodarskem oziru. Italijanska vlada ne gane niti z mezin-cem, da bi kakorkoli pomagala tem nesrečnejšem, ki so jim bili tekom vojne domovi porušeni tako, da ni ostal kamen na kamenu. Dočim so ljudje pred vojno pridelali velike množine vina in spravili vsako leto sadja za lepe tisočake v denar, nimajo danes niti najmanjšega denarnega vira, iz katerega bi preživljali sebe in večkrat mnogobrojno družno. Ni potem čudo, ako so se našli med skozinsko poštenimi ljudmi tak-ki, ki si v svojem obupu skušajo pomagati na nedovoljen in, lahko to trdimo, tudi njim samim zopern način. Moralno odgovornost za nesrečne žrtve pa nosijo okupacijske oblasti, ki se za slovenskega kmeta ne zme-nijo in ne uvedejo potrebne akcije, da bi se ljudstvu pomagalo.

— Požar v Radovljici. Dne 7. t. m. je zadelo občino Predtrg v Radovljici strašna nesreča. Nekaj minut pred poldvajseto uro se začuje pri hiši čestarja Tomaža Valanta obupni klic »ogonj« — in ni preteklo pet minut je bil izbruhnil z vso silo že na dan silovit ogonj in objel vso streho, svinjak in drvarnico — bilo bilo je hkrati vse v rdečem žubljul. Ljudje se niso niti zavedli dobro kaj je in že je rdeči jezik švignil — gnan vsled hudega vetra — na sosedno hišo čez cesto — na Jurcovo, ki je bila krita s slamo in trenutoma je stala vsa dolga hiša s hlevom vred v enem samem plamenu. In sedaj ni bilo več misliti na drugo, kakor, da se reši vso živino kolikor mogoče hitro. In res, še en hud vetrovni sunek in stala so štiri poslopja v polnem ognju. Bil je pač naravnost strašen prizor. Prišel je tretji sunek viharja — pač povzročen deloma tudi vsled grozne vročine in silen plamen je objel zopet dve hiši — tako da je sedaj s polnim plamenom gorelo 8 velikih gospodarskih poslopij — hiša, hiša podaljšana v hlev in na tem pod — in sledečih gospodarjev: Valanta, Jurca, Vogel-nika, Grlica, Kalana, Prešerna, Mra-ka in Kat. Solarjeve. Ker so v tem kratkem času prihiteli na pomoč po-leg domače požarne brambe — tu-di one iz Begunj in Mošenj, so se morali omejiti vsi ti vrli gasilci, pomnoženi z domačimi ljudmi in Radovljicani, le na obrambo obmejnih poslopij. — Ves Predtrg kakor so-sedna Radovljica stala bila v skrajni nevarnosti in usoda obeh krajev je visela skoro dve uri na tako tanki niti, da se bilo bati najhujšega. Naj bi se obrnil veter samo trenutoma proti Radovljici — bi danes lahko pisali: Radovljica je bila. In vsled tega kritičnega položaja se je zave-dala te strašne negotovosti vsa oko-ličina bližnja in daljna in prihiteli so gasilci s svojimi hrizgalnicami iz sle-dečih krajev: Tržič, Kranj, Breznica, Kamnagorica, Bled, Jesenice z dvema posebnima vlakoma in sicer prostovoljna in pa tovarniška z rde-čim križem. Gasilci so imeli polne roke dela, a tudi vrle radovljiske žene in dekleta so se to pot tako ob-nesle, da jih moramo tu javno po-hvaliti. Ogonj je bil vdušen okrog 4 ure popoldne, seveda so morali domači gasilci, pomočniki, z doma-

čini stražiti še vso noč, dobro je pač bilo to, da je proti jutru pričelo po-lagoma deževati. — Škodo cenijo okrog enega milijona kron, kajti po-leg dotičnih gospodarskih poslopij je pogorelo tem gospodarjem skoro vse poljsko orodje, mnogo poljskih strojev, vsa krma, kakor tudi vse žito, kar so ga imeli za setev; poleg tega tudi mnogo perila in obleke; a tudi mnogo sežnjev drv. Živine je — hvala hitri pomoči — pogorelo le prav malo, namreč nekaj kokoši, štirje prešiči in danes je poginila enoletna kobilica na opeklinah, ker je ušla nazaj v hlev. Pač pa se pri-godila še druga žalostna nesreča, da je posestnika Pogačarja vlg. Tršiča iz Vrbenj udarila neka kobilica, ki jo je reševal tako nesrečno, da se bori danes s smrtno. Ogonj je nastal vsled lahkomišljenosti gospodinje čestarja Novaka. Nesla je skoro živ repel na gnojšču, vsled hude suše so se vnele smeti na gnojšču in pov-zročile požar. Da se oblaži beda tem težko prizadetim gospodarjem, osno-val se je pri županstvu v Predtrgu odbor, ki sprejema darove tako v denarju in blagu. Upamo, da priskoči hudo prizadetim pogorelcem tudi država na pomoč in da jim poleg zdat-ne denarne podpore nakloni tudi po-trebne kmetijske stroje iz takozva-nega demobilizacijskega skladišča. Z ozirom na tozadevno poročilo v »Slov. Narodu« z dne 9. t. m. po-pravljamo, da ni požara povzročila ročna granata in da tudi niso imeli v oni hiši spravljene več ročnih granat, temveč imeli so pač nekaj dinamitnih glav, ki jih je hranil čes-tar Al. Novak.

— Pomagajte Bledu! Bled se razvija iz lastnih sil kljub vnebokrščni malomar-nosti poklicanih faktorjev. Zida se, pri-pravlja in posvetuje na vseh koncih in krajih. Vse domanine in prijatelje naše prešinja neodoljiva zaveza, da je prišel vstajenja dan za Bled. Vsak tekmuje, kako bi doprinesel po svoji moči k napre-dku: graščak, kmet in obrtnik, gost, pe-rasir in športnik. Celu zadruga izvoščikov je sklenila za vsakega člana po en dan tlake v javno korist. Inteligenca se žrtvu-je preko svojih moči za dostojno priredi-tev svetovnega šahovskega turnirja, le-doli v Ljubljani ni pravega mesta, kjer bi nas razumeli, podkrepili in tolažili naše želje dalje do Beograda. Nikogar ni več, ki bi se zganil in krenil na pot povedati na pristojna mesta bratske metropole, da je tujski promet pri nas v kulturnem in na-rodnogospodarskem oziru silno važen fak-tor in nikogar ni, ki bi gospodno daleč tam doli predložil, kako važno ulogo bi tujski promet lahko igral tudi v narodnem oziru. n. pr. letos pred plebiscitom ob Vrbkem jezeru. Toda Ljubljana je plesala in rajala prav tako letos in še bolj kakor one usodepolne dni, ko smo zamudili Be-ljak, Zilo, Celovec — potlej pa metali ta-lesa nalidealnejših prostovoljcev Malgaja, Kostanjevca, Vičana, Pečnika, Rozmaja in cele vrste najvrednejših na žrtvenik, lahkosrčno, ter s pozabljenostjo liki kanl, emirji in šahi centralne Azije svojo brez-pravno rajo. Od poteka lanske sezone kl-čemo na Bledu zastoj po zdraviliškem komisaratu ali drugi podobni avtoritativ-ni napravi, po subvenciji, po regulacnem, načrtu in drugih najohodnejše potrebnih stvareh, ki naj bi lani srečno započeto delo vzdrževale, če ne razširjale in dvigale. Če se pa oblastva ne zbude, bo letos vse lank-ski napor zaman, zastoj silajni lanski efekti! Danes tik pred sezono smo še vedno tam, kjer smo ostali lani ob njenem za-ključku, če ne že daleč nazaj. Odtgnili so se onemogli, odnosno ubiti prvobornilci vsled nepopolne indolence in brezbrilno-sti poklicanih krogov. Apelliramo na naš akademski zbor, naše umetniške kroge, narodne borce, našo trgovino, industrijo, na zdravi razum našega naroda, na naš ponos in našo ljubav do domovine: ali res ni več nikogar nikjer, ki bi se vzdignil proti takemu omalovaževanju našega pr-vega zdravilišča? Če so na pristojnem poverjenstvu preobložen, zahtevamo spo-sobnega specialnega referenta ta hip, brez odloga, za skupini Bled - Bohinj in koroška jezera in pa ravno tako sposobne eksponente s polno močjo in zadostnimi sredstvi. Voda teče že v grlo! Ali res ne pojmite vrednosti tujkega prometa za blaginjo našega naroda, naše države? Po-diramo gozdove, rijemo pod zemljo, vpre-gamo vodne sile, na člani pa leži neizko-riščen vir bogastva v tujki Industriji alp-skih in primorskih pokrajin. Kaj smo res izgubili vsak čut za pravo naravno lepoto, vsako sposobnost za zdravo čedno trgo-vino? Pred pomembnim dogodkom smo: privrati se bo vršila na gostoljubnih jugo-slovenskih tleh borba v šahovski izri. In kako bomo sprejeli goste? Neočisteno ulice, razmršeno drevje, hlevi, postavljeni brez zadržka na najbolj frekventiranem kraju, razdrapani plotovi, napol podrite ko-libe in staroverske kočnice. Nihče se ne zmei za naše želje. Edina svetla zvezda, blagodejen žarek v tej potrtosti je bil naš bivši deželni predsednik dr. Žerjav ki je z nlema lastno odločnostjo izročil odboru za prireditev šahovskega svetovnega turnir-ja na Bledu 50.000 K in pokazal s tem, ka-ko treba ravnati, kadar gre za sloves do-movine, za njene koristi. Konci, takse, godba, zabavišča, nasadi, reklama, higije-na itd. vse leži še nedotakleno. Če kdo misli, da bomo močili tudi letos preskrbeti vse odhorne tujkega društva sami se sfi-nano motilo. Lani so se zares žrtvovali ter dotrajali, da ima naš Bled vse pranje, da so dvignili na stonjo svetovnih zdravilišč. Ali ni to razmerito z naravnimi funk-cijonari, vam bo letos boljše tujstva ubiti-ja zmanjalo in mnogo let. Če ne bomo

in najkrajšnji problem Bohinj in izletišča bližnje okolice, električna železnica, gledališča, tekme, poti, stavbe, avtomobili. Iz oglasil se da soditi, da je zanimanje za Bled letos potrojeno. Glejmo, da se ne pojdejo briti v zdravilišče prvega reda gostje in kletarju, telefonirati v vojaško stražnico itd. Tekom štirih tednov zahtevamo rešitve: zdraviliške komisarija, določeno za konceptnega tajnika in podrejeno osebo in delavstvo, tekem drugih štirih tednov bo treba pripraviti vse za sprejemanje in udobnost. To je naše poslanstvo javnosti, zadnji glas in opomin izdihajočih ubitih trpinov iz lanske pretrpane dobe.

— Iz Višnje gore. Milijoni so sklonili glave v sveči žalosti in togi v nebeskih dvoranah, ko so zvedeli pretresljivo novico, da se je odpovedal svojemu dostojanstvu višnjegorski župan. »On, ki se je toliko žrtvoval, za katerim plakajo vsi, ki ga niso poznali, on, dika, ponos in stebber SLS! Le kako je to mogoče? Zakaj kaj takega? In ti, o ljudstvo, se nisi temu uprlo, nisi povzdignilo svojega glasu, kakor nekaj Izrael pred Jerihom! Kaj bo, kaj bo? Se li našle med zemljani kdo, ki bo vreden, mu nasledovati? Tako nekako je bilo govorjeno! »Kaj sedaj?« Vse tiho. Temen, grobni molk. — Glej, čudo, le enemu mi šla žalost v glavo. Nebeski petelin. Tam za vratni se je postavil na eno nogo, ponosno dvignil svojo glavo, zamajal na eno oko in veselo zapel, da je jeknilo ob marmornih korintskih stebrih. Protest vsestranski. »Infamno, nezaslišano...« se je čulo vseprek. »Ne hudujte se, o nebesčani,« se je zdajci oglasil vratar s sivo brado in ključji v rokah, ki so bili zvezani s pozlačeno vrvice, prinešeno iz nirvan višnjegorskih. »Novosti! Ravno kar došli radiotelegram poročila izvolitev novega župana, inteligenta, verziranega vsestransko, pobarvanega s karmninovo barvo nad in pod kožo, ker — čisto sub rosa povedano — on včasih »pogleda« na »Naprej«. »O, plebs mislila! Calligula!« — Moment tiho! potem pa — kar se oglasil jih sto, le ta nam dolgo županil ne bo... O, Višnji! Kam ste svoje glave dali? Ni li vam bilo mogoče, si postaviti za župana človeka, moža iz svoje srede? Li vam mora zapovedovati tujec? Nimate prav nobenega samoljublja v sebi? Da ste si izvolili moža, značaj, bodi, a tako? Ne poznate takih ptičev? Sam ne ve, kam bi se obrnil, če bi potegnila sapica zajedno s Peščenjaka in Zabajka. Karakter pri ljudeh take boje zgine. Zafurkajo, kakor jim ravno prav pride, dostikrat menda vsled neznanja razmer, pa vendar hočejo povsodi in vselej veljati za »brilijne glave«. — Mal do kaz! Narodnjak, kremenit značaj, je poročil tu neko gospodično, istotako naprednega mišljenja. Poročil ju je naš kaplan, kateremu pa ni dala žilca miru. Nagal je na cerkveni kor pevec, ki so zapeli pesmico novoporočencema. Ojka zahteva, da se ženin na kak način revanžira. Zategadelj je dal kaplanu 200 kron, da naj jih on razdeli med fante, ki so peli. — Pa že se je pokazala kaplanova slaba stran. Pevci o tem najbrže niti zvedeli niso. Kar pa se pokaže v »Slovenec«, da je ženin daroval za društvo »Orlov« znesek 200 K. — Oho, gospodin! To pa že ne gre! Kdo pa vam je dal dovoljenje za kaj takega? Zakaj niste dali omenjenega zneska na razpolago pevcom? Ni še moda, da bi Sokoli dajali stotake Orlom! Saj se razumemo, kaj? Za enkrat ste jo malo zafurkali, prihodnjič ne bo škodovalo nekoliko več opreznosti in — pietete. Tempora mutantur.

— Umrl je na Bledu asistent lekarnarja A. H. Robleka mr. Ivan Šepić v starosti 55. let. Dobil je tam zavetje pri rodbini kot begunec iz Pliberka pred nemško - koroškimi grozodejci. N. v. m. p!

V PONEDELJEK, 15. MARCA, OB 18. URI, SEJA UPRAVNEGA ODBORA NARODNE TISKARNE.

Kultura.

Dr. Nikola Zec kot Melisto. Saj je imela naša opera že prvostopne basiste: Petkoviški, Betetto in Krizal so bili pevci, s katerimi smo se lahko ponahali. Toda dr. Nikola Zec združuje v sebi vrline vseh treh: razkošno bogat material, pastozen, jedrovit, a vendar mehak in prožen ter izglajen v vseh legah, impozantno zunanost ter nad vse inteligentno in elegantno igranje. Dr. Nikola Zec je umetnik, ki je žel viharo priznanje že po najodličnejših avstrijskih, nemških in drugih odrih, a muzikalna Ljubljana ga je pozdravila z vrelim navdušenjem. Na odru dominira nad vsem in s svojo pojavo napolni ves oder, dast je našel v gdi. Richterjevi in gosp. Levanju izvrstna tovariša. Zecov Melisto je demonški, a ne oduren, humoren, a ne vsiljiv, duhovit kavalir, a hkratu zanimiva kreatura. Z okusom in taktom uveljavlja svojo partijo, ne da bi odtrgal partnerje. Njegovo gostovanje, prvotno določeno le za tri večere, se je zaradi izrednega zanimanja naše publike, raztegnilo na pet večerov. Vodstvu gledališča smo za veliki užitek, ki ga nam nudi sočna umetnost dr. N. Zeca, iskreno zahvalni. Izredno priznanje gre gdi. Richterjevi: njen glas je tople, poln čustva in miline, mehak in gladek ko olje in njena igra ozarjena s poetično nežnostjo. Že davno nismo imeli tako vrole Margarete. Gosp. Levaj je podal Valentina glasovno in igraško umetniško. Čudovito se razvila sila njegovega simpatičnega baritona, vedno polnega srca, a učinkovite dramatičnosti. Scena po dvojebo je bila skozi v vsakem oziru dovršena. Opera »Faust« se je letos prvič izvedla na našem odru sicer avstrijskega gledališča.

sel ji je nov, muzikalno prekrasen akt s okusno aranžiranim in zgodno igranim baletom ter velik del genialne prodire k poslednjemu dejanju. Vsi kostumi so novi, historično pravilni in tudi dekoracije so po večini ali nove ali prenovljene, tako da se predstavlja scena ves čas prav lepo. Balet, zbor in orkester zaslužijo specialno pohvalo, kapelnik in režiser pa vse priznanje.

Iz gledališke pisarne. P. n. občinstvo blagovoli vzeti na znanje, da poje odslej pri predstavi »Faust« vloga Fausta gosp. Stojanovski mesto g. Ševca.

Glasbena Matica. Pevskemu zboru Glasbene Maticе naznanja odbor, da se generalna skušnja za zbor in orkester vrši v ponedeljek zvečer ob pol 8. uri v union-ski dvorani, ne pa v nedeljno dopoldne.

Narodna Galerija v Ljubljani. V nedeljo je bila odprta v drugem nadstropju Kreslje, Šolski drevored št. 2 Narodna Galerija. Odprta je občinstvu vsako nedeljo od 10. do 12. in ob četrtkih od 3. do 5. dopoldne. Vstopnina znaša 2 K za osebo, za diake 1 K. Člani društva »Narodna Galerija« ne plačajo vstopnina. Član lahko postane vsak, kdor plača letno članarino 30 K, ustanovniki plačajo 500 K.

Jugoslovenska Matica. Sestanek zastopnikov vseh kulturnih, strokovnih in dijaških organizacij, brez oziroma politično pripadnost, in svrhu razgovora o pripravi za manifestacijo o priliki ustanovitve Jugoslovenske Maticе, se vrši v nedeljo, dne 14. t. m. ob pol 11. dopoldne v mestni posvetovalnici. Vse organizacije se tem potom pozivljajo, da se sestanaka zanesljivo udeležijo. Manifestacijski odbor.

— Nova župančičeva zbirka pesmi. Ravno kar je izšlo v založbi L. Schwentnerja: Oton župančič: »V zarje Vidove«. Strani 94. Cena brošure K 10-80, v platno vezano 18 K. Poročilo prinesemo čim prej.

Jesenice. Zadnjo soboto in nedeljo so uprizorili naš igralci Funtkovo dramo: »Terkmo«. Zopet smo slišali slast dovršene igranja vlog, radi česar moramo izreči umetnikom vse priznanje. Posebno moramo poudariti izborne maske, ki so bile delo znane spretno roke. Natihem sem se vprašal: Ali bi ne odnesli naš igralci tudi iz Ljubljane največje priznanje. L.

Sokolstvo.

Sokol I. priredi danes v hotelu Union veliko tečajno akademijo, ki bo tvorila po svojem mnogovrstnem tečajnem sporedu privlačnost prve vrste. Brate in sestre pozivljamo, da se v čim največjem številu udeležijo te prireditve ter s tem pomoremo, da si društvo čimprej postavi lastni dom, kjer ne bo izpostavljen raznim preganjanjem. Vsi, ki imate kaj čuta in smisla za sokolsko stvar, pridite in pomagajte k udeležitvi naših želja! Zdravo!

Danes v soboto vsi v „UNION“!

Društvene vesti in prireditve.

Francosko - slovenska organizacija priredi v torek 16. t. m. ob 1/8. zvečer v dramskem gledališču akademijo v korist akad. sekcije za študij tujih jezikov. Na sporedu je poleg glasbenih in drugih točk uprizoritev komedije v francosčini. Med odmorji se občinstvo zabava s šalivo pošto. Po predstavi se vrši v mali dvorani Narodnega doma družben in čajni večer prijateljev akademske omladine in francoske kulture. Vstopnice k predstavi se določijo pri blagajnah dramskega gledališča, vstopnice k družabnemu večeru pred malo dvorano Narodnega doma.

Slovensko lovsko društvo naznanja, da se vrši redni občni zbor 19. t. m. ob 3. dopoldne v hotelu Union na verandi s pristavkom, da se imajo samostojni predlogi v smislu društvenih pravil javiti pisмено tri dni pred občnim zborom odbora. Ako bi sklicani občni zbor ne bil sklepčen se vrši drugi občni zbor pol ure kasneje, ki je sklepčen brez oziroma na udeležbo.

Društvo ljubljanskih uradnikov Slovenije v Ljubljani sklicuje na dne 11. aprila ob pol 10 v Mestni dom občni zbor kraljeve skupine Ljubljana. Dnevni red: Poročilo odbora. Volitev novega odbora. Raznoroštil. — Dne 18. aprila ob pol 9. dopoldne v verandi hotela Union III. redni občni zbor celokupne organizacije. Dnevni red: Čitanje zapisnika. Poročilo osrednjega odbora. Poročilo predstojnikov. Poročilo o podporah in odprnem skladu. Volitev predstojnikov. Sprememba poslovnika. Sklepanje o članarini. Raznoroštil. — 19. (II. odstavek). O predlogih, ki niso v zvezi z objavljenim dnevnim redom, se sme sklepati le, ako so bili sporošeni osrednjemu odboru vsaj osem dni pred občnim zborom, a' ako se jim na občnem zboru pripozna najmanj s dvestotinsko večino glasov.

Gospodarske vesti.

— Za trgovce, ki poslujejo v inozemstvu, Veliko število trgovcev iz Slovenije prihaja v Čehoslovaško radi trgovine ter se obračajo na naš generalni konzulat za usluge in priporočila. Generalni konzulat pa ne more pomagati vsakega trgovca in njegovo solidnost. Zato priporočajo gremij trgovcev svojim članom kakor tudi vsem trgovcem iz Slovenije, da si preskrbejo v slučaju potovanja v inozemstvo priporočno pismo trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, naslovljeno na naš generalni konzulat.

— Prijava za izvozno dovoljenje. Izvozniki b'aga v inozemstvo se opominjajo, da je vlagati prošnje vse prejeto za dovoljenje izvoza b'aga na naš konzulat najpozneje 10 dni pred izhodom b'aga.

društva centralne uprave za trgovski promet s inozemstvom. Ta podružnica bo po prejeto pregledala ter jih potem opremitvene s potrebnimi podatki in potrdili oddala delegaciji ministrstva financ, ki izstavi predpisane izvozne dokumente.

— Na glavni skupščini »Cementa« d. d. za Portland Cement v Splitu bilo je zaključeno povzpetno dionično glavnic od 1.500.000 na 3.000.000 kruna. Ove jedno naše podružnice, u kojemu je vložen iskjučivo naš domaći novac, te koje imado tvornicu cementa na krasnome položaju blizu Omisla, nakani'o je znatno povečati produkciju, što bilježimo za zadovoljstvom i nadamo se da će naši ljudi rado uložiti svoj novac u ovo poduzeće, koje iljepe napreduje, i da će tako zapriječiti uslužanje stranog kapitala. Čuje se, da će supskripcija biti otvorena početkom ožujka a da je garantovana po posebnem skladatu.

— Zveza industrijev v Ljubljani, odsek lesne industrije sklicuje v smislu odobrovolja sklepa z dne 9. marca shod vseh lesnih producentov in industrijev v Sloveniji na dan 19. marca 1920 ob 10. dopoldne (praznik sv. Jožefa) v Mestnem domu v Ljubljani. Na dnevnem redu je občni razgovor glede združbe in enotnega nastopa celokupne slovenske industrije in produkcije ter volitev zastopstva. Pristop na shod imajo samo legitimni lesni producenti in industrije iz Slovenije, ki se izkazujejo z vabilom odseka lesne industrije. Vabila se v teh dneh razpošiljajo. Ako bi kak upravičenec do prihodnje nedelje ne prejel povabila, naj reklamira vabilo pri Zvezi industrijev, odseku za lesno industrijo v Ljubljani, Selenburgova ulica 7/II.

— Povisjanje mlevnine. Med zastopniki m'nske industrije v Sloveniji in Osrednjega društva živilskih delavcev (?) in sorodnih strok je bil dne 6. t. m. sklenjen sporazum glede zvišanja meze za 40 odst. na zneske veljavne dne 1. februarja t. l. Istega dne je bila pri odseku za prehrano anketa zastopnikov mlinarske industrije, ki so predložili spomenko za povisjanje dosedanje 12 K mlevnine na 60 K. Poleg podjetnikov-mlinarjev so se te ankete udeležili tudi: Žitni zavod, Gospodarska zveza, mestni magistrat in Trgovsko-obrtna zbornica. Mlinarji so podali svoje kalkulacije ter zahtevali, da se mlevnina na novo za velike in male mlinske enote določi na 60 K za 100 kg pri mlinih s parnim pogonom in 5 K in z Dieslovim motorjem se 12 K. Anketa je priznala pravilnost kalkulacije mlinarjev, ki so tudi po-

udari, da proti konkurenca valemilnov v Sloveniji in Vojvodini uničiti mlinarske industrije v Sloveniji in da mlini v Slavoniji se davno pobirajo 70-80 K mlevnine. Voda odseka za prehrano dr. Seneković je izjavil, da predložiti želijo vladi zahteve mlinarjev v ugodno rešitev.

— g. Sadno drevje in sicer visokodebelnate hruske in jabolka je na prodaj po ugodni ceni vsak delavnik med 9. in 11. uro v Ljubljani na vrtu prisilne delavnice. (k)

— g. V Brežicah na Savi ustanovila se je pletarska zadruga z o. z., katere namen je povzdigniti domačo pletarsko (košarsko) industrijo ter vzgojo vrbovih nasadov.

— g. Borza. LDU. Zagreb. 12. marca. Devize: Berlin 210 do 224, Bukarešta 245, Italija 900 do 915, London 550, Newyork 15.600, Pariz 1160-1250, Praga 186-196, Švica 2500-2600, Dunaj 61-63. — Valute: ameriški dolar 14.530 do 14.800, avstrijska krona 63-65, bolgarska leva 185, carski rubelj 200 do 205, češka krona 135-190, 20kronsko zlato 552, francoski frank 1120 do 1155, Napulendor 547-549, nemška marka 244-250, romunski lej 245-255, sovereln 620, švicarski frank 2450-2500, italijanska lira 840-850, turški funt v zlatu 570 do 580.

LDU Dunaj, 12. marca. Devize: Amsterdam 7950-7960, Berlin 308-311, Curiah 3750-3755, Kristijanija 3990-3995, Kodan 3625-3630, Stockholm 4475-4480, marke 307-310, lej 335-337, levi 310, švicarski frank 3725-3730, francoski frank 1640, ital. lira 1150, angleški funt 825, dolar 210, Romanovski rubelj 280. Tečaj v prostem prometu: Zagreb 160-175, Budimpešta nakaznice na pošto hranilnico 90-100, 10000kronski 93-103, 10000kronski 93-103, Krakov 111-121, češkoslovaške krone 5000kronski 290-310, manjše 290 do 310, SHS krone 130-160.

LDU Carib, 12. marca. Berlin 8.15, Holandska 210, Newyork 795, London 22.10, Pariz 45.25, Milan 32.90, Bruselj 47.25, Kodan 102.0, Stockholm 120.50, Kristijanija 106, Madrid 106, Buenos Ayres 262, Praga 7.25, Zagreb 4.20, Krakov 2.50, Budimpešta 2.40, Dunaj 2.65-2.75, krone avstrijske, žigosane 2.60-3.00, nežigosane 2.90-3.30.

LDU Beograd, 12. marca. Na včerajšnji seji je minister financ predložil narodnemu predstavništvu zakonski načrt o proračunskih dvanaestih za september, oktober, november in december 1919 in za januar, februar in marec 1920 ter o najnujnejših fiskalskih odredbah.

Proračunske dvanaestine. Svoti, ki ju ta predlog predvideva za zadnje štiri mesece prošlega leta, znašata skupaj 245.593.617 dinarjev in 530.706.389 kron. Razen tega zahteva predlog:

1. da se vladi odobri izredni in naknadni kredit, ki so že odobreni z odlokom ministr. sveta, in krediti, odobreni na isti način z odredbami finančnega zakona za proračunsko leto 1919/20, v skupnem znesku 301.890.354 dinarjev in 521.519.467 K.

2. Da se vladi (izvezti) so kredit za vojno ministrstvo) odobri izredni krediti za januar, februar in marec 1920 v znesku 290 milijonov dinarjev.

3. Da se ministrstvu za vojno za vzdrževanje celokupne vojne do 31. januarja 1920 odobri naknadni kredit v znesku 250 milijonov dinarjev.

Nove takse. Glavni dohodki: Minister za finance predlaga, da se pred vsem nekatere državne takse zvišajo in uvedejo nekatere nove. Radi tega zahteva nastopne odredbe:

1. Da se plačevanje novih pristojbin, predvidenih v zakonu o takсах za Srbijo, razširi na vsa kraljevino;

2. da se nove takse v vsej državi zvišajo tri-, štiri- in petkrat;

3. da se nekatere takse v Hrvatski, Slavoniji in Vojvodini (stalne bilijevne pristojbine) zvišajo za 100%;

4. da se nekatere druge takse (stalne takse in posebne bilijevne pristojbine po zakonu o bilijevnih pristojbinah) v vseh pridruženih ozemljih (u svima prisajedinjenima oblastima), ker se prej izvede povisjanje po prejšnjem članu, zvišajo še za 100%, zopet druge takse te vrste za Dalmacijo in Slavonijo zvišajo za 400%, gotove sodne (»sudske«) pristojbine za Hrvatsko in Vojvodino pa za 800%;

5. da se na vstopnice za vse zabave, gledališča, bioskopske in druge predstave, kakor tudi za dirke, predavanja, razstave itd. uvede po vsi ceni za vstopnice takse od 20 par do 10 dinarjev za vsako, hkrati se iz teh takse one predstave, katerih čist dohodek je namenjen v človekoljubne dobrodelne namene in ki se izvedejo od vstopnic in predstave.

udari, da proti konkurenca valemilnov v Sloveniji in Vojvodini uničiti mlinarske industrije v Sloveniji in da mlini v Slavoniji se davno pobirajo 70-80 K mlevnine. Voda odseka za prehrano dr. Seneković je izjavil, da predložiti želijo vladi zahteve mlinarjev v ugodno rešitev.

— g. Sadno drevje in sicer visokodebelnate hruske in jabolka je na prodaj po ugodni ceni vsak delavnik med 9. in 11. uro v Ljubljani na vrtu prisilne delavnice. (k)

— g. V Brežicah na Savi ustanovila se je pletarska zadruga z o. z., katere namen je povzdigniti domačo pletarsko (košarsko) industrijo ter vzgojo vrbovih nasadov.

— g. Borza. LDU. Zagreb. 12. marca. Devize: Berlin 210 do 224, Bukarešta 245, Italija 900 do 915, London 550, Newyork 15.600, Pariz 1160-1250, Praga 186-196, Švica 2500-2600, Dunaj 61-63. — Valute: ameriški dolar 14.530 do 14.800, avstrijska krona 63-65, bolgarska leva 185, carski rubelj 200 do 205, češka krona 135-190, 20kronsko zlato 552, francoski frank 1120 do 1155, Napulendor 547-549, nemška marka 244-250, romunski lej 245-255, sovereln 620, švicarski frank 2450-2500, italijanska lira 840-850, turški funt v zlatu 570 do 580.

LDU Dunaj, 12. marca. Devize: Amsterdam 7950-7960, Berlin 308-311, Curiah 3750-3755, Kristijanija 3990-3995, Kodan 3625-3630, Stockholm 4475-4480, marke 307-310, lej 335-337, levi 310, švicarski frank 3725-3730, francoski frank 1640, ital. lira 1150, angleški funt 825, dolar 210, Romanovski rubelj 280. Tečaj v prostem prometu: Zagreb 160-175, Budimpešta nakaznice na pošto hranilnico 90-100, 10000kronski 93-103, 10000kronski 93-103, Krakov 111-121, češkoslovaške krone 5000kronski 290-310, manjše 290 do 310, SHS krone 130-160.

LDU Carib, 12. marca. Berlin 8.15, Holandska 210, Newyork 795, London 22.10, Pariz 45.25, Milan 32.90, Bruselj 47.25, Kodan 102.0, Stockholm 120.50, Kristijanija 106, Madrid 106, Buenos Ayres 262, Praga 7.25, Zagreb 4.20, Krakov 2.50, Budimpešta 2.40, Dunaj 2.65-2.75, krone avstrijske, žigosane 2.60-3.00, nežigosane 2.90-3.30.

LDU Beograd, 12. marca. Na včerajšnji seji je minister financ predložil narodnemu predstavništvu zakonski načrt o proračunskih dvanaestih za september, oktober, november in december 1919 in za januar, februar in marec 1920 ter o najnujnejših fiskalskih odredbah.

Proračunske dvanaestine. Svoti, ki ju ta predlog predvideva za zadnje štiri mesece prošlega leta, znašata skupaj 245.593.617 dinarjev in 530.706.389 kron. Razen tega zahteva predlog:

1. da se vladi odobri izredni in naknadni kredit, ki so že odobreni z odlokom ministr. sveta, in krediti, odobreni na isti način z odredbami finančnega zakona za proračunsko leto 1919/20, v skupnem znesku 301.890.354 dinarjev in 521.519.467 K.

2. Da se vladi (izvezti) so kredit za vojno ministrstvo) odobri izredni krediti za januar, februar in marec 1920 v znesku 290 milijonov dinarjev.

3. Da se ministrstvu za vojno za vzdrževanje celokupne vojne do 31. januarja 1920 odobri naknadni kredit v znesku 250 milijonov dinarjev.

Nove takse. Glavni dohodki: Minister za finance predlaga, da se pred vsem nekatere državne takse zvišajo in uvedejo nekatere nove. Radi tega zahteva nastopne odredbe:

1. Da se plačevanje novih pristojbin, predvidenih v zakonu o takсах za Srbijo, razširi na vsa kraljevino;

2. da se nove takse v vsej državi zvišajo tri-, štiri- in petkrat;

3. da se nekatere takse v Hrvatski, Slavoniji in Vojvodini (stalne bilijevne pristojbine) zvišajo za 100%;

4. da se nekatere druge takse (stalne takse in posebne bilijevne pristojbine po zakonu o bilijevnih pristojbinah) v vseh pridruženih ozemljih (u svima prisajedinjenima oblastima), ker se prej izvede povisjanje po prejšnjem članu, zvišajo še za 100%, zopet druge takse te vrste za Dalmacijo in Slavonijo zvišajo za 400%, gotove sodne (»sudske«) pristojbine za Hrvatsko in Vojvodino pa za 800%;

5. da se na vstopnice za vse zabave, gledališča, bioskopske in druge predstave, kakor tudi za dirke, predavanja, razstave itd. uvede po vsi ceni za vstopnice takse od 20 par do 10 dinarjev za vsako, hkrati se iz teh takse one predstave, katerih čist dohodek je namenjen v človekoljubne dobrodelne namene in ki se izvedejo od vstopnic in predstave.

KONEC STAVKE V TRŽIŠKI LADJEDELNICI. 12. marca. V tržiški ladje delnici je zopet 1200 delavcev prislo-

TRŽAŠKI SOCIALISTI. Trst, 12. marca. Na mesečni konferenci Socialistične Zveze za Jugoslovensko Benetijo je podal sodrug Pasigli svojo demisijo kot ravnatelj in glavni urednik socialističnega glasila »Il Lavoratore«.

KRIZA V ITALIJI. Trst, 12. marca. »Il Lavoratore« javlja, da namerava Nitti sestaviti vlado iz katolikov (Meda), radikalcev (Alessio in Fera), demokratov (Nava, Torre), Giolittiancev (De Nicola), Falconi in reformistov (Bonomi). Nitti se trudi sestaviti močno vladno večino.

Darila.

Mestnemu magistratu so došla sledeča darila. Za mestno ubogo: Claudia Gorup-Slavinska povodom sprejema v obč. zvezo 1000 K, Neimenovan povodom smrti očeta 1000 K, Tvrčka P. A. Uher povodom smrti svojega družabnika 500 K, Neimenovan povodom sprejema v obč. zvezo 500 K, Neimen. mesečno po 100 K za prvo četrtletje 1920 300 K, Tvrčka M. Ranti 200 K, Terezija Bizjak pekarica 200 K, Notar Hudovernik volijo Jerneja Šeleniča 200 K, Viljem Spitzer, trgovec 200 K, Antonija Zagar 150 K, Ph. Mr. Richard Sušnik, lekarnar, mesto venca na krsto Bohinca 100 K, Dragoljub Milivojevič, kapetan, del stanarine 100 K, Neimenovan potom podružnice centralne uprave za trgovski promet 100 K, Oton Seldi, zoboteknik 50 K, Tvrčka P. Kozina 18 parov volnih čevljev. Za obubožane obrtnike: Fran Pust, mestni tesarski mojster mesto venca Scagnettiju 300 K. Za vdovo in sirote: Stefan in Zora Myoll 200 K, Janko in Mici Čestnik 200 K.

Upravištvu našega lista so poslali: Za obrambni sklad Ciril-Metodove družbe: gdi. Leman in Bavdek nabrali ob odhodu študentskih odbornikov 200 K za obrambni kamen Kočevske čitalnice. Za Ciril-Metodovo družbo v Ljubljani gdi. Leman in g. Bavdek nabrali ob odhodu študentskih odbornikov 102 K.

Za oslepelo slov. vojak tu osobje gradbene direkcije za Slovenijo v Ljubljani, mesto venca na krsto umrlega ga. Ane S. Terdanove 135 K. Srčna hvala!

Za slov. oslepelo vojak tu. uradnišvo davčnega okraj. glavarstva v Ljubljani mesto venca na krsto umrlega fia. konc. prakt. Justa Piščanca 146 K. Srčna hvala!

Aprovizacija.

† Dajte nam petroleja. Pod tem naslovom se nekdo pritožuje v »Slovenec« dne 10. t. m., zakaj aprovizacija ne razdeli petroleja, katerega imajo trgovci še dosti v zalogi. Ugotavljamo, da trgovci nimajo prav nič aprovizacijskega petroleja in tudi aprovizacija sama ne. Kolikor za je dobila aprovizacija, ga je razdelila po eni ali več trgovci. Vsakemu trgovcu pa se je odkazalo tudi toliko izkaznic, kolikor so dobili petroleja, kar pisek lahko izračuna iz aprovizacijskih notic, ki so bile objavljene v vseh listih. Če pa ve članek za katerega trgovca, ki ima kaj zaloge, naj to kar naznaniti magistratu, ki bo gotovo potrebno ukrenil. To bo gotovo primernejša pot, kakor pa, da bi magistrat ne neutemeljeno članke izvrševal pri trgovcih, katerih je nad 150, po nepotrebnem brezuspešno revizije. Člankarju priporočamo, naj navede fakta, ne pa tole s kolom po aprovizaciji, ker s tem tudi ne bo spravil niti en liter petroleja v Ljubljano.

† Pšenični zrnob za otroke do tretjega leta se bo prodajal za mesec marec letos v mestni prodajalni v Gosposki ulici od ponedeljka 15. t. m. naprej in sicer dobi: št. 1 do 400 dne 15. t. m., št. 401 do 800 dne 16. t. m., št. 801 do 1200 dne 17. t. m., št. 1201 do 1600 dne 18. t. m., št. 1601 do 2000 dne 20. t. m., št. 2001 do 2400 dne 22. t. m., št. 2401 do konca dne 23. t. m. Kilogram zdroba stane 7 K.

† Sledijo na izkaznice št. 6 prodajalci tvrdka Čornak & Val, Vodnikov trg.

Poizvedbe.

Našla se je denarnica z večjo vsoto. Dobi se v upravništvu »Slov. Naroda«. Narodnik Ivan Novak iz Idrije služil je pri 8 cm. gos

Speciálna rubrika.

Avstrijska trgovina in industrija.

Avstrijska trgovina in industrija.
M. Dukes Nachf. A. G.
Dussel. (Wien) 1/1.

Trgovci, nakupovalci!

Kdor hoče ceno, dobro in iz zanesljivega vira nakupovati prvo vrsto blago, komur je na pošten, solidni, hitri in zanesljivi postrežbi, naj se s polnim zaupanjem obrne na mojo firmo.

Stalna velika zaloga vseh kemičnih predmetov n. pr.:

jedki natron, vžigalce, bakreni vitriol, vanilja, galun, žveplo, jostihova kislina, parafin, gorški vosek, ocesin, smola, gumijevina itd.,

Nikolaus Freystadt

Wien I., Fleischmarkt 1.

Telefon 18.270.

Telegr. Adr. „Gründust, Wien“.

28614

Julius Baumgarten & Söhne,

Vereinigte Papierwarenfabriken

Kommanditgesellschaft, Wien VII.

Seidengasse 42.

Pisaneke mare, pisaneke karte, pisaneke koverci

„ATLAS-WERKE“

Wien VII. Neustiftgasse 66

dobavlja

stroje za čevlje

vseh vrst in za mali in veliki

obrat in vse potrebščine za izde-

lovanje obnval.

28640

TUBES-ET-PAPIER-
A-CIGARETTES-

USINES: WIEN-XVI

Konstantingasse 2-8

28560

Alpenländ. Drahtindustrie

Ferd. Jergitsch Söhne

Wien (Donaufeld) Friedrichstrasse 69a,

(Graz), Regensburg (Coblenz)

Zigmate

pletene

tičnice

vrvi

modroci.

Sita. železno pohištvo. Katalog SHS

gratis.

28641

Dvigala

F. Wertheim & Comp., A. G.

Wien W., Leutengasse 6, Budapest VI.,

Lehelutca 12.

Osebn, tovarna in dvigala za jedla

in akte vseh obratnih vrst. Dvigala za

prevajanje oseb (Paternosteraufzüge)

po preizkušenem sistemu. Žerjavi (gra-

niški) vseh vrst.

28642

X. Flottmann & Wien XX.

Grünengasse 76.

X. Flottmann & Comp.

Präsident-Industrie A. G. Budapest VII.,

Kerepesi út 46.

Dobavitelji za: kompletne naprave s

stisnjenim zrakom za rudnike,

kamenolome, tvornice, ladjevalnice.

Kompresorji. Črpalke vakuum. Črpal-

ni stroji. Črpalke vakuum. Črpal-

ke kratkodobni dobavni termini.

Armature. Ugodne cene!

28298

Elektromotori in

dynami

vseh velikosti in napetosti.

J. Fränkel,

Wien I., Rathausstr. 1.

Stenska ključka JAB

„najboljše in na-

lepše nadomestilo

za stikalce. Zahte-

vajte ponudbe tudi

za drugo hišno in

kuhinjsko orodje.

J. Altkorn & Bru-

der Wien VII.

Neubaugasse Nr. 31.

Prodaja se samo predprodajalcem.

Prav izplačilo predmet

1944

Elektromotorje

dinamo, napeljevalni in elektro-

tehn. instalacijski material dobav-

lja z zaloge

Philipp Hamber G. m. b. H.

Wien VII. Neubaugasse Nr. 38. Br-

zojavni naslov - Aggregator Wien,

Telefon št. 31 - 2 - 23. 2878

Ventilatorji,

exhaustori,

kompletne naprave za vse name-

ne industrije, kovaška ognjišča,

pločevinaste cevovode dobavlja

ceno

Cykon Gesellschaft m. b. H.

Marienberg u. Weiss Wien IX.,

Boltzmannngasse 22.

Specijalna ponudba.

Takoj dobavne blago:

orodje, betonsko železo, ploško železo,

pločevina, jeklo, žičniki, vijaki itd. Mišni

in kuhinjsko orodje, stroji za meso, izo-

trne steklenice, parafinina, kovinski

blago, usnjata galanterija in igrače, le-

sovine, pocinkane vedrice za vodo, sadni

otiskalnice, emajlna posoda, steklene šipe

Josef Sobocki Isowerke

Wien VI. Mariahilferstrasse 106. 2. Stiege

Telefon 189/8 Tel. Adr. Isowerke.

ličemo mladega, inteligentnega, prvovrstnega

lesnega strokovnjaka,

kateri želi postati samostojen in bi bil zmožen voditi večjo tovarno za lesno

industrijo. Z delom bi bilo treba početi takoj, ker so vsi potrebni stroji na

razpolago. Interesenti, ki bi znali to podjetje organizirati, naj pošljejo svoj na-

stančni življenjski opis in referenco pod naslovom „Izjave“ na Anončno ekspe-

dicijo Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg. 3./I.

1944

Odvetnik

dr. Janko Leščnik

naznanja, da je preselil svojo pisarno

od Sv. Lenarta v Slov. Goricah v

Rogatec na Glavni trg.

1944

Prodaja se:

konj, 145 cm vis., 7 let star, koleselj, rabljen, pisalni

stroj (Yost) dobro ohranjen, decimalna tehnična, sokolski

kroj, kompl. za večjo osebo, frak in žile, prazni zaboji.

Pismene ponudbe do 20 t. m. pod „Različno/1910“ na uprav.

Slovenskega Naroda.

1944

HaKa

so najcenejše in najbo-

ljše. Lastni izdelek, ve-

lika zaloga v vseh trgo-

vinah.

ca 60-65 PH, znam-

ka Gombroet Brillie

Pariz, rabljen ali v

popolnoma dobrem

stanju s tremi karoserijami in sicer 1 omnibuskaroserija za

10 oseb in dve elegantni turški (Tourer) karoseriji s tremi rez-

ervnimi gumijevimi plašči ter s 3 rezervnimi cevmi proda takoj

Kranjska tovarna železne in bravarne robe v Kamniku. 1900

1944

Pozor!

Velika razprodaja!

Ugoden nakup!

Radi pomanjkanja prostora v lokalu se razprodaja vsako-

vrstno umetno cvetje, kakor velika množina mirtnih ven-

cev in šopkov, vsakovrstno perje, aražmarji, palme, svil-

nate cvetlice vsake vrste. Krasi nevestni pajčolani,

nevestni šopki. Izdelovalnica umetnih vencev.

Cvetličarna.

Viktor Bajt

Selengurgova ulica št. 6. Ljubljana.

1944

gamaše

so najcenejše in najbo-

ljše. Lastni izdelek, ve-

lika zaloga v vseh trgo-

vinah.

ca 60-65 PH, znam-

ka Gombroet Brillie

Pariz, rabljen ali v

popolnoma dobrem

stanju s tremi karoserijami in sicer 1 omnibuskaroserija za

10 oseb in dve elegantni turški (Tourer) karoseriji s tremi rez-

ervnimi gumijevimi plašči ter s 3 rezervnimi cevmi proda takoj

Kranjska tovarna železne in bravarne robe v Kamniku. 1900

1944

Osebni avto

stanju s tremi karoserijami in sicer 1 omnibuskaroserija za

10 oseb in dve elegantni turški (Tourer) karoseriji s tremi rez-

ervnimi gumijevimi plašči ter s 3 rezervnimi cevmi proda takoj

Kranjska tovarna železne in bravarne robe v Kamniku. 1900

1944

1944

ELEKTROMATERIJAL

matigati, žepne lampe, karbidne lampe, kabl žičaka

engros i eksport.

WALTER, kna za rasvetlo, WIEN VI., Gumpendorferstr. 88 II.

Bravovni naslov: ELEKTROWALTER WIEN.

529

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

1944

Zaloga parketov.

Dobavljam na debelo in drobno. Prevzemam tudi pokladanje ter vsa v to stroko spadajoča dela po kulantnih cenah. 1026

Jos. Puh, Ljubljana, Gradaška ul. 22.

Novo! Otvoritev trgovine

z manufakturo in mešanim blagom v Mariboru, Koroška cesta št. 1, v poslopiju stare gimnazije (poleg kapele sv. Alojzija). — Velika zaloga, nizke cene, solidna postrežba.

Za obilen obisk se priporoča **Rud. Niefergal.**

Tovarna Barva Jos. Reich

Ljubljana, Poljanski nasip 4. Svetlolika Podružnica: Selenburgova ul. 3

ovratnike, zapestnice in srajce.

Podružnice

Maribor Novemesto Kočevje

Gospodarska ul. 38. Glavni trg štev. 39.

Priporoča se izdelovalnica in preoblikovalnica slamnikov in klobukov za dame in gospode

P. Barborič

Ljubljana, Mestni trg štev. 6.

Velika izbira modelov nakičenih slamnikov, svilenih in žalnih klobukov.

Popravi točno in po zmernih cenah.

Sveče „Mira“

v omotih od kg,

kavo, modro galico žigice, žveplo, koruzo, oves, moko

in ostale zemeljske proizvode ter plodine prodajajo samo na veliko po zmernih cenah

Dumič, Gjivič, & Pitarevič

Zagreb, Zrinjevac 15,

Podružnica: ZEMUN. Int. Tel. 22-69.

Ogljikova kislina

in kisik v cilindrih, galun, boraks, vodno steklo, svinčeni sijajnik, svinčeni sladkor, salmijak sal alcali, modra galica, žveplena kislina, grafit, mavec, mramorna moka, prašek za pranje.

Grenka sol, vinski kamen, karbolna kislina, salicilna kislina, oksalna kislina, natrijski benzoat, natrijeva žoltokrvna sol, glicerol, želatina, lim, gumi tragant, metovo olje (ol. menthae pip.)

Na skladišču pri trdki

Ing. MILAN ROJAN

tehniška poslovnica za kemijsko industrijo

Zagreb, Galjeva ulica 37. Telefon 11-63.

Tovarna Jos. Reich v Ljubljani para kararja, kararja črt lica oblik in svetlolika nica perla

podružnico v Kočevju štev. 39

kjer se sprejemajo naročila.

Tomasović i Visković

Zagreb, Palm-tičeva 22. Telefon 12-58. Brzjavi: „Tomavis“

Veletrgovina vinom,

preporuča svoje bogato skladište izvrstnih dalmatinskih, barmatskih i hrvatskih vina. 1501

Radi izselitve se prodaja

elegantna gospodarska soba (Herrenzimmer) in sicer: klubska garnitura (usnje) velik salonski naslanjač, velika medena svetiljka z mizico (medenina), salonsko ogledalo, preproge, zastori, več slik (umetniško delo) in druge stvari. Istotam tudi skoro nov pianino najboljši fabrikat. Naslov pove uprav. Slovenskega Nar. 1867

Išče se

večja prazna soba s predsobo ali brez nje, primerno za pisarno, in pisalni stroj. Tisti, ki mi to preskrbi, dobi dobro nagrado. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod „Dubrovnik/1884“.

Jadranska zavarovalna družba v Ljubljani, Krekov trg št. 10, sprejema porokovnega

knjigovodja

v definitivno službo s pravico do pokojnine. Vstop takoj. Plača današnjim razmeram primerna.

Za spremljevanje transportov

celih vlakov lesa iz Slovenije do Trsta in nazaj

se sprejme

več vpokojenih železničarjev. Prednost imajo oni, ki so zmožni laščine. Oglasijo naj se pri Zvezi industričev v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 7/II. 1888

20. marca t. l. se otvori v Beogradu nasproti kolodvora hotel „Vašington“

s 23 elegantno opremljenimi sobami in moderno restavracijo. Se priporoča trdka

V. Jovanović in sinovi.

Čisto svinjsko mast

samo na debelo po najnižjih dnevnih cenah dobavlja I. Slavenska

tvornica suhomesnate robe i masti

J. Gigović, Nova Gradiška, Slavonija.

Domačo milo, živinska hranila,

vegatabilična olja za tvornice mila in usnja, vegatabilična olja

za mažo prodaja v vagonih mno-

žinah in v sodih

Dioničarsko društvo za preradu kukuruza i tvornice olja u Velikem Bečkereku. Brzjavi: Tvornica olja, Vel. Bečkeret.

Skaboform se zopet dobiva!

Proti srbenju, svrabu, lišajem, nečistostim kože zahtevajte v najbližnji lekarni preizkušeno in zdravniško priporočeno

Dr. Fiescha originalno Skaboformovo mazilo.

Ne maže, ne pušča barve, brez duha. Po vteranju puder „Skaboform“. Dobiva se po vseh lekarnah. Generalna zaloga za Ljubljano in okolico

Richard Sušnik

„pri Zlatem jelenu“ IV. Maršala trg.

DAMSKI KONCERT

svira vsaki večer v restavraciji „Zlatorej“ v Gosposki ulici štev. 3. Tudi se pristna vina, vsaki dan sveže pivo, izborna domača kuhinja. Za obilen obisk se najtopleje priporočata

Ivan in Nežika Kočevar.

Karbolno kislino

rjava, 60%, v sodih za tehnično in sanitarno vporabo ima v zalogi

„Petrolejska družba“ v Mariboru

Pohištvo

Sofa'ne, jedilne, in go-poske sobe, kuhinjska oprema, podložki, mo-droci, otomane, spalni in dekoracijski divani, postelje, omare, mize in stoli iz mehkega in trdega lesa, železne postelje in umivalnik ter vse vrste lesenega, železnega in tapetiranega pohištva v vsakem slogu od proste do najfinije izvršitve po jako nizkih cenah

pri trdki za pohištvo **KAREL PREIS,** Maribor, Stolni trg 6

Svobodni ogledi 1118 Genihl zastoj!

Bez konkurencije! Bez konkurencije!

JUGOSLAVENSKA INDUSTRIJA PAPIRA

TELEF. BR. 6-38 GUSTAV SELIGMANN TELEF. BR. 6-38 Brzjavi: „Jip“ Nikoličeva 3. ZAGREB Nikoličeva ul. 3.

Načelno: da dobimo in bogato skladišče: raznih vrst papirja: tiskovnega, pisarnega, konceptnega, dokumentnega, koncertnega, boga itd. papirnatih prlov, papirja za polica (stolice) trgovskih in kanc. omotov, map, kaset in ostalega v to stroko spadajočega blaga.

„Ponujamo za takojšnjo dobavo“

samo na cele vagone

98/99% originalne ameriške prvovredne **MODRE GALICE**, 128/130% orig. ameriškega in angleškega **JED. EGA NATRONA**, 99/100% sicilijanskega **žvepla**, **žvepla**, **praha žvepla** v kositih, dalje: **kolomena**, **kolodionije**, **galma**, **boraks** 80%, **osotova** **kislina**, **parafin**, **angl. in amer. trda mila**, **kakor tudi** **kemične proizvode** in **suševine** vseh vrst samo iz prvovredne morske prve roke.

„ORIENT“ kemiška industrija in trgovsko delniško društvo.

Centrala: WIEN I., Felschmarkt 1. 1487

Lasne filijalke: Trst, Genova, Berlin, Budapest.

Modni salon Stuchly - Maške

LJUBLJANA,

Židovska ul. 3, Ovrski trg 1.

Priporočam veliko izbiro najnovejših svilenih klobukov in čepic za dame in dehlce.

Popravi točno in 6000. Žalni klobuki vedno v zalogi.

Službo

komercijalnega

- ravnatelja -

razpisuje „Ekonon“, d. d. Reflektira se le na prvovrstno do- ro-relo moč s primerno prakso in temeljitim poznanjem splošnega in specialnega trga in blaga. Ponudbe s curriculum vitae in spricvali do 25. t. m. na

„EKONOM“ Ljubljana, Sodna ul. št. 3.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva ulica štev. 2.

Delniška glavica 20.000.000 — kron.

Rezervni fond 20.000.000 — kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah ter ekspozitura v Ptuj.

Sprejema

vloge na knjižice in tekoči račun

proti ugodnemu obrestovanju

Kupuje in prodaje vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje

vsakovrstne KREDITE